

Община Дряново, област Габрово

**Общинска стратегия за развитие на социалните
услуги (2016 – 2020)**

Приета с Решение №95/25.04.2016г. на Общински съвет – Дряново (Протокол №11)

Допълнена с Решение №155/29.08.2016г на ОбС–Дряново (Протокол №18)

Изменена и допълнена с Решение №429/28.03.2018г на ОбС-Дряново (Протокол №51)

Съдържание

Резюме

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1. Контекст

- 1.1. Предистория за създаване на стратегията
- 1.2. Обхват и фокус на стратегията
- 1.3. Съответствие с международни, национални и местни политики
 - 1.3.1. Национални приоритети в развитието на социалните услуги
 - 1.3.2. Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги
 - 1.3.3. Стратегически документи

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в община Дряново

- 2.1. Тенденции в развитието на община Дряново
- 2.2. Идентифицирани рискови групи и потребности
- 2.3. Обобщение на рисковите групи и потребностите им в община Дряново

2.3.1. Деца

- 2.3.1.1. Деца от семейства в неравностойно социално положение
- 2.3.1.2. Деца жертви на насилие
- 2.3.1.3. Деца с отклоняващо се поведение
- 2.3.1.4. Деца с увреждания
- 2.3.1.5. Деца настанени извън биологичното си семейство

2.3.2. Възрастни хора с увреждания

- 2.3.2.1. Хора с увреждания настанени в специализирани институции
- 2.3.2.2. Хора с увреждания, които живеят в домашна среда
- 2.3.2.3. Стари хора

2.3.3. Анализ на дефицитите на услуги и мерки – обобщение

- 2.3.3.1. Общи изводи за наличните социални услуги
- 2.3.3.2. Идентифицирани потребности от развитие на човешките ресурси

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3. Визия и стратегически цели

Визия _____

Ценности и принципи

Приоритети на общинската стратегия

Приоритетни направления _____

Целеви групи

Общи и специфични цели

Ключови индикатори за успех

4. Интервенция – социални услуги и мерки

Приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск

Приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на настаняването на деца

Приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обобщена таблица за планираните услуги в община Дряново

5. Система на мониторинг и оценка

Цели и задачи на мониторинга и оценката

Логическа рамка и ключови индикатори за успех

Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

Създаване на екип за мониторинг и оценка

Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка

Раздел В: План за действие

6. Институционална рамка на изпълнението на стратегията

Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Кмет и Общински съвет

ДСП

Община

Дирекция Бюро по труда

Неправителствени организации

Механизми на партньорството

7. Ресурси

Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Източници на финансиране на Стратегията

Необходими средства за финансиране на социалните услуги в община Дряново

Структура на средствата за финансиране на социалните услуги в общината.

Други необходими ресурси

Източници на финансиране

8. Комуникационна програма

Цели, водещи принципи и дейности

Механизми, подходи и техники

Оперативно изпълнение

9. Етапи в изпълнението на стратегията

Оперативен план с времеви график за изпълнение на Стратегията

Раздел Г: Приложения

Приложение 1: Доклад - анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Дряново, приет с Решение №471/29.09.2015г. на Общински съвет – Дряново

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ВУИ	Възпитателно училище интернат
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДВХД	Дом за възрастни с деменция
ДВХПР	Дом за възрастни с психични разстройства
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦСХ	Дневен център за стари хора
ЗЖ	Защитено жилище
ЕМО	Екип за мониторинг и оценка
ЛА	Личен асистент
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НПО	Неправителствена организация
НП ”ОСПОЗ”	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост”
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
ПТГ	Професионална техническа гимназия
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РЗП	Регионално звено за подкрепа
РИО на МОМН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РИОКОЗ	Районна инспекция по опазване и контрол върху общественото здраве
РПУ	Районно полицейско управление
РЗИ	Регионална здравна инспекция
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СОУ	Средно общообразователно училище
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
ЦДГ	Целодневна детска градина

Резюме

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Дряново (2016 – 2020) е разработена на базата на Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Габрово (2016-2020).

Общинската стратегия е създадена на основата на Доклад – анализ за ситуацията и оценка на потребностите в социалната сфера на територията на община Дряново в процес на партньорство между заинтересованите страни в общината (общинска администрация, ДСП, НПО – доставчици на социални услуги, специализирани институции и други структури на местната власт).

Обхват. Общинската стратегия обхваща всички уязвими общности, всички възрастови групи и всички населени места на територията на общината. Стратегията проектира развитието както на социалните услуги, така и на пакет от общински политики и хоризонтални мерки за социално включване, насочени към устойчиви решения на проблемите на рискови групи.

Визия. Създаването и приемането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Дряново ще допринесе за развитие на социалната политика в общината като модерна, ефективна система от социални услуги, която поставя в своя център ползвателя, отговаря на нуждите на общността, осигурява равен достъп и непрекъснато подобрява своето качество. В този контекст визията на Стратегията е следната:

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги цели да създаде условия за пълноценна реализация чрез грижа и подкрепа на местните общности, групи и лица в риск като осигури достъпни и качествени социални услуги на територията на община Дряново.

Основна ценност за Стратегията е всеки човек със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Чрез общинската социална стратегия община Дряново се присъединява към европейските принципи на хуманност и солидарност като **осигурява достъпни и качествени социални услуги в община Дряново, интегриране на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.**

Приоритетите, целите и дейностите на стратегията са изведени в резултат на изводите от Доклад- анализа на ситуацията и потребностите на рисковите групи в община Дряново.

Приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск.

Приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на настаняването на възрастни с различни заболявания.

Приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси в сферата

Всяко направление включва и възможностите за развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги.

Приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск

Обща цел 1: Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на деца и семейства в риск. Подкрепа за интегритета на децата и семействата в риск.

- **Специфична цел 1.1.** Разширяване на мрежата от социални услуги в общината за подкрепа и социална интеграция на уязвимите семейства и деца, за предоставяне на добра грижа за децата и индивидуално развитие.
- **Специфична цел 1.2.** Увеличаване на капацитета на Център за обществена подкрепа.
- **Специфична цел 1.3.** Осигуряване подкрепа за деца с увреждания, отглеждани в семейството.

Приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на възрастни с различни заболявания

Обща цел 2: Намаляване на дела на възрастните, настанени в специализираните институции – Дом за възрастни с деменция – гр. Дряново и Дом за възрастни хора с психични разстройства – с. Радовци.

- **Специфична цел 2.1.** Извършване на подготовка за деинституционализация на хората настанени в двете институции.
- **Специфична цел 2.2.** Изграждане на Центрове за грижа за лица с психични разстройства
- **Специфична цел 2.3.** Изграждане на защитено жилище за възрастни с Алцхаймер

Приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 3: Създаване на условия за социално включване на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи.

- **Специфична цел 3.1.** Разкриване на социални услуги в общността за осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда.
- **Специфична цел 3.2.** Развиване на алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализираните институции – ДВХПР -с. Радовци и ДВХД- гр. Дряново.
- **Специфична цел 3.3.** Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи, общности в риск.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4: Подобряване качеството на живот на старите хора във всички населени места в община Дряново.

- **Специфична цел 4.1.** Развитие на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси в сферата

Обща цел 5: Подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Дряново.

- **Специфична цел 5.1.** Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общината и доставчиците на социални услуги.
- **Специфична цел 5.2.** Изграждане на капацитет за предоставяне на социални услуги.
- **Специфична цел 5.3.** Развиване на публично- частни партньорства в областта на социалните услуги.

Последното направление е функционално и подпомага ефективното изпълнение на основните дейности в Общинската стратегия. Повишаването на качеството и ефективността на социалните услуги ще се постигнат чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на общинско ниво, осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги, както и чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

В процеса на планирането недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги е идентифициран от всички участници като един от основните рискове за реализацията на Стратегията. Затова изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане качество на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

В Стратегията са описани мерките, дейностите и индикаторите за постигане на общите и конкретни цели, системата за мониторинг и оценка, отговорностите и ролите на всички заинтересовани страни на общинско ниво, необходимите ресурси – човешки и финансови, оперативен план с времева рамка за изпълнението на Стратегията.

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги ще се изпълнява с общите усилия на всички заинтересовани страни в съответствие с техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

За цялостното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги общинска администрация разработва, приема и прилага общинска програма за развитие на социалните услуги и план за действие.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1. Контекст

1.1. Предистория за създаване на общинската стратегията

Съгласно Закона за социалното подпомагане и Правилника за неговото прилагане всяка областна администрация разработва и приема Областна стратегия за развитие на социалните услуги за период от 5 години (2016г. – 2020г.). На основата на утвърдена Областна стратегия, се изготвя Общинската стратегия, която ще позволи на Общинския съвет - Дряново да приема програма и годишни планове за развитието на социални услуги в община Дряново. Целта на Стратегията е да се гарантира наличието и развитието на такива социални услуги, които да отговарят на конкретните потребности на хората от целевите групи на територията на общината.

Анализът на ситуацията и оценката на потребностите на рисковите групи в община Дряново е част от планирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги. В аналитичния доклад е включен анализ на социално-икономическия профил на общината, за който е използвана налична статистическа информация, административна статистика и отчетност на компетентните в съответния сектор организации. Ситуационния анализ направи оценка на наличните ресурси и услуги в общината, детайлна информация за броя на индивидите и групите в риск. Той е основата, на която се стъпва за адекватно планиране, съобразно реалните нужди на хората от целевите групи за разкриването на нови социални услуги и подобряването на съществуващи такива.

Разработването на Общинската стратегия се базира на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за област Габрово, изготвена от областен оперативен екип, в който взеха участие и експерти от Община Дряново. Спазвани са следните **принципи и подходи на планиране:**

Принципи:

- Планиране с участието на заинтересованите страни;
- Съответствие с реалните нужди на групите в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните интервенции;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

Подходи:

- Планиране на социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- Осигуряване интереса на потребителя чрез индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- Насърчаване на услугите в общността и на услугите от резидентен тип;
- Осигуряване на възможности за равен достъп до услуги на всички жители на община Дряново и доставяне на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите;
- Максимален достъп до услуги в изолирани населени места чрез мобилност на услугите;
- Интегриран подход при решаването на проблемите на целевите рискови групи;

- Гражданско участие в планирането, наблюдението и изпълнението на Общинската стратегия;
- Съблюдавани са следните **Ценности**:
- Уважение и зачитане достойнството на всеки човек, общност и група;
 - Толерантност и закрила от дискриминация, признаване на различията като ценност и ресурс за развитие, зачитане на равнопоставеността на половете при планиране и достъп до социални услуги;
 - Благосъстояние на децата и на всички жители на община Дряново;
 - Гражданско участие в планирането, наблюдението и изпълнението на Общинската стратегия;

1.2. Обхват и фокус на стратегията

Общинската стратегия очертава насоките за развитие на мрежата от социални услуги, такава че да отговаря на нуждите на рисковите групи, ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. В този контекст Стратегията ще задава параметрите на социалните услуги в община Дряново.

Стратегията за социални услуги дефинира социалните услуги, които ще работят на територията на общината в периода 2016 – 2020 г. Включени са както съществуващите вече услуги (като се посочва дали те трябва да бъдат запазени в техния настоящ вид или реформирани) и развитието на нови социални услуги. Освен това, са описани мерки и дейности в сферата на социалното подпомагане и свързаните сфери (здравеопазване, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура), които определят функционирането на социалните услуги и имат ключово значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

В стратегията са включени социални услуги за всички рискови групи на територията на общината, изведени са приоритети като целеви групи и услуги за периода на действието ѝ. Приоритизирането е основано на остротата на проблемите и наличните ресурси.

1.3. Съответствие с международни, национални и местни политики

1.3.1. Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система на специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората, се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групи в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Въведени са отговорности на общините при управлението на социалните услуги на местно ниво. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с външни доставчици.

Въпреки реформите все още липсват услуги по превенция и подкрепа на семействата, а съществуващите социални услуги не работят в мрежа помежду си и със свързаните системи—образование, здравеопазване, жилищна политика, инфраструктура.

Националният доклад на България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2013 – 2014 г. определи приоритетните насоки на социалното включване и социалната закрила, а именно:

- Активно включване на пазара на труда;
- Развитие на междусекторни услуги за социално включване;
- Осигуряване на устойчивост и адекватност на социалните плащания;
- Осигуряване на равен достъп до качествено образование;
- Осигуряване на равен достъп до качествено здравеопазване;
- Подобряване на жилищните условия на уязвими групи.

Тематичен фокус на Доклада е осигуряването на достъп до социална закрила на младите безработни лица, като специфична уязвима група и особено предвид факта, че насърчаването на младежката заетост е ключов приоритет в политическия дневен ред, както на европейско, така и на национално ниво.

1.3.2. Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

Институционалната рамка на предоставяне на социални услуги се определя от компетентностите на различните институции, които имат отношение към планиране, създаване, предоставяне и управление на социалните услуги. Тези институции и техните компетентности са:

- **Министерство на труда и социалната политика (МТСП)** – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно- делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги.
- **Министерство на финансите** – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната.
- **Агенцията за социално подпомагане (АСП)** - разрешава откриването и закриването на социалните услуги държавно- делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги. Чрез Дирекциите Социално подпомагане се предоставят и социални услуги.
- **Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД)** – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критерии за социални услуги за деца и семейства.
- **Областен управител, Областен съвет за развитие и областни комисии** - имат отношение към планирането във всички сфери, в т.ч. и на социалните услуги;
- **Регионална дирекция социално подпомагане (РДСП) и дирекция социално подпомагане (ДСП)** - изготвят становища за откриването/ закриването на социални услуги – държавно- делегирана дейност.
- **Общините** – създават общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги; възлагат и договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество.
- **Доставчици на социални услуги** (общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица) – предоставят социални услуги.

- Дирекции “Социално подпомагане” - ангажирани са с идентифицирането на случаи, оценка и насочване към различни доставчици на социални услуги.
- **Обществените съвети за социално подпомагане в общините** – ангажирани са с обществения контрол.
- **Организации с нестопанска цел и представители на рисковите групи** – подпомагат процеса на развитие на социалните услуги, дефинирани потребности на рисковите групи.

1.3.3. Стратегически документи

Общинската стратегия е съобразена с всички нормативни документи на международно, национално, областно и общинско ниво в сферата на социалното развитие като:

- Всеобща декларация за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН и Международния пакт за социални, икономически и културни права;
- Национална програма за развитие: България 2020;
- Национална стратегия за дългосрочна грижа;
- Национална стратегия за детето 2008 – 2018 година;
- Национална стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България”;
- План за действие за изпълнение на Национална стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България”;
- Актуализирана стратегия за демографско развитие на населението в Република България 2012 – 2030 г.;
- Национална концепция за насърчаване на активния живот на възрастни хора в България (2012 – 2030 г.);
- Актуализирана стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 г.;
- Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020;
- Актуализираната стратегия по заетостта на Република България 2013-2020 г.
- Областна стратегия за развитие на област Габрово.

Общинската стратегия следва принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконови нормативни актове.

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в община Дряново

Общинската стратегия е разработена в съответствие с Областната стратегия за област Габрово и се базира на изводите от Доклад - анализа на състоянието на

социалните услуги и потребностите на жителите в община Дряново. Доклад – анализът на община Дряново бе приет на заседание на Общински съвет – Дряново. Разкриването на нови социални услуги в община Дряново и развитието на съществуващите такива ще се съобразява не само с потребностите на хората от общината, но ще покриват и потребностите на областта.

Проучването на ситуацията в община Дряново е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социално-икономическите проблеми, съществуващите общински политики и прилагани мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общината. Рисковите групи са формулирани след анализ на техните социални и икономически предпоставки, идентифицирани чрез анализ на данните от цялостното проучване.

Обхватът на темите на проучването включва широк кръг социално-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в община Дряново, осигуреност с финансови и човешки ресурси, достъп, капацитет и качество на наличните услуги.

Изводите от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни ще са основа за планирането на социалните услуги по отношение на: осигуряване достъп на потребителите; избор на вид и капацитет на услугите; избор на видове финансиране; участие в междусекторно и междуобщинско сътрудничество.

2.1. Тенденции в развитието на община Дряново

Анализът на ситуацията в община Дряново идентифицира основните проблеми в социалната сфера на територията на общината. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги, както и причините, пораждащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи от населението на основата на социално-икономически и други неблагоприятности.

Основните заключения за тенденциите в **демографските процеси** в община Дряново са:

- Застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура.
- Ниска раждаемост с тенденция към намаление.
- Висока смъртност и отрицателен естествен прираст и продължение на тенденцията.
- Слабо увеличаване на относителният дял на лицата в трудоспособна възраст, дължащо се в голяма степен на извършената законодателна промяна и включването съответно на население в над трудоспособна възраст в тази категория.
- Запазване относителния дял на лицата под трудоспособна възраст.
- Намаляване броя на лицата в нетрудоспособна възраст.

Демографската картина за община Дряново, както и за цялата страна е неблагоприятна, населението застарява, както в резултат на естествените процеси на раждаемост и смъртност, така и в резултат на засилените миграционни процеси.

Заключенията за тенденциите в **икономическото развитие, заетостта и безработицата** са:

- Намаляване на населението в икономически активна възраст.
- Неблагоприятни тенденции във възрастовата група на работната сила.
- Висок процент регистрирани безработни без специалност и ниско образование.

- Преобладаващо нарастване на рисковата група на безработните младежи, на безработните над 50 години и наличие на циклична безработица – висок процент на регистрираните безработни за втори и трети път, както и леко увеличение броя на продължително безработните.

- Увеличаване на хората с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора.

Здравеопазване:

Системата на здравно обслужване на територията на община Дряново обхваща доболничната медицинска помощ и стоматологичното обслужване.

Доболнична помощ в община Дряново се осъществява от два медицински центъра за специализирана доболнична помощ, разположени в гр. Дряново. Те работят по договор с РЗОК и осъществяват специализирана извънболнична медицинска помощ по следните специалности: вътрешни болести; кардиология; хирургия; акушерство и гинекология; очни болести; детски болести; пулмология; урология; неврология; ортопедия и травматология; психиатрия; УНГ болести; белодробни болести; ендокринология, физиотерапия. Двата центъра разполагат със съвременна медицинска апаратура и манипулационни за венозни и мускулни апликации, превръзки, смяна на уретрални катетри, хирургични манипулации, спешни назначения и др. В тях се води диспансерно наблюдение на хронично болни пациенти, съгласно наредбата за диспансеризация и изискванията на НЗОК. В единия център е регистрирана и функционира обща ЛКК, в която се извършва експертиза на временната нетрудоспособност и подготовка за представяне пред ТЕЛК.

Съгласно регистъра на РЗИ – Габрово за лечебните заведения на територията на община Дряново, РЗОК - Габрово има сключен договор със 7 практики за първична медицинска помощ, и 7 практики за първична дентална помощ. В последните години се проявява тенденция на запазване броя на общо практикуващите лекари и стоматолози, което гарантира предоставянето на адекватни базови здравни грижи на жителите на общината.

Общинското училищно здравеопазване е организирано чрез здравни кабинети в детските ясли, детската градина и училищата.

Със Заповед № РД-28-18 от 05.02.2013 г. на Министъра на здравеопазването е отнето разрешението за осъществяване на лечебна дейност на „Многопрофилна болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация – Дряново” ЕООД. Поради тази причина болничната помощ за населението на община Дряново се осъществява основно в МБАЛ „Д-р Тота Венкова“ – Габрово. Близостта на Велико Търново е основна причина голяма част от пациентите от общината да се насочват за лечение към МБАЛ „Д-р Стефан Черкезов“.

На територията на община Дряново действа филиал на Центъра за спешна медицинска помощ – Габрово и „Регионален Хоспис” ЕООД - гр. Габрово, с капацитет от 21 легла.

В град Дряново работят 4 аптеки. В общината не е налична нито една дрогерия, но като цяло, може да се направи извод, че снабдяването с лекарства и лекарствени продукти е на добро ниво, имайки предвид броя действащи аптеки към момента.

Като извод от анализа на данните и тенденциите в областта на здравеопазването, може да се заключи, че сериозен проблем остава навременното осигуряване на здравна помощ в отдалечените села и в тези без лекарски практики.

С цел разрешаване на този проблем, община Дряново осъществи проект за „Изграждане на информационен център за мобилни услуги и съвети за гражданите и

бизнеса в община Дряново” по мярка 321 “Основни услуги на населението и икономиката в селските райони” от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.

През 2015 г. към общината е разкрит и мобилен кабинет за оказване на здравна помощ на жителите на малките населени места от общината. Екип от специалисти посещава населените места и извършва профилактични прегледи. Целта му е да улесни в максимална степен населението при нужда от здравни, социални и административни услуги. Чрез сателитна интернет връзка е възможна и видео - конферентна връзка между хората по места с личните им лекари, т.нар. здравен телемониторинг или здравни услуги от разстояние. Това решава проблема с липсата на конкретен медицински специалист на място и спестява немалко разходи.

В гр. Дряново има регистриран Регионален хоспис, изграден по Програма ФАР с общ капацитет 21 легла.

Изводите и оценките на здравно демографското състояние на населението и системата на здравеопазване налагат поставянето на стратегически цели:

- Повишаване ролята на превантивната и профилактична медицина.
- Повишаване качеството и обхвата на извънболничната медицинска помощ – първична и специализирана.
- Повишаване ефективността на болничната медицинска помощ.
- Въвеждане на електронното здравеопазване с цел подобряване на взаимодействието между институциите.

Образование:

Учебно- възпитателният процес в Община Дряново се осъществява от 3 учебни заведения, 1 детска градина и една детска ясла.

Мрежа на учебните заведения в община Дряново

Вид учебни заведения	Общо	
	Бр. групи	Бр. деца
Детски заведения		
Детска ясла	3	65
ЦДГ „Детелина” с изнесена група в с. Царева ливада	9	201
СОУ	Бр. паралелки	Бр. ученици
СОУ „Максим Райкович” – гр. Дряново	23	479
Професионална гимназия	Бр. паралелки	Бр. ученици
ПГИ „Рачо Стоянов” – гр. Дряново	10	106
Специални училища	Бр. паралелки	Бр. ученици
ВУИ „Св. Св. Кирил и Методий” – с. Керека	3	22

За учебната 2015/2016 г. на територията на Общината функционират 3 училища: СОУ „М. Райкович“ – Дряново, ПГИ „Р. Стоянов“, ВУИ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Керека и 1 детска градина: ЦДГ „Детелина“ с изнесена група в с. Царева ливада.

СОУ „Максим Райкович“ е средишно училище от 2008 година. От началото на учебната 2014/2015 г., след закриване на ОУ „Васил Априлов“ - с. Гостилица всички ученици от закритото училище се обучават в СОУ „Максим Райкович“.

От 2008 г. ПГИ „Р. Стоянов“ – гр. Дряново е със статут на общинско училище, а от учебната 2014/2015 година е правоприменик и на Професионалната техническа гимназия „Димитър Крушев“ – Дряново.

От началото на учебната 2009/2010 година ЦДГ „Детелина“, с цел оптимизиране на разходите, осигуряване на балансиран прием и равномерна пълняемост на базите е пребазирана в две бази – централна сграда и база „Иглика“.

По спечелен проект от Общината „Саниране, вътрешен ремонт, реконструкция на отоплението и вертикална планировка на бази „Детелина“ и „Иглика“ към ЦДГ „Детелина и детски ясли – гр. Дряново“ към ОПРР, на стойност 942 481 лв., бе извършен основен ремонт на централната сграда. Подменена е покривната конструкция, всички видове инсталации, санирана е сградата, извършен е основен ремонт на детските площадки – подменена настилка, нови уреди.

В база „Иглика“ е подменена дограмата и санирана сградата. Закупен е котел за отоплителната инсталация. Възстановена е оградата на детската градина, но все още остава нерешен проблемът с детските площадки и уредите, които се нуждаят от подмяна.

Всички учебни заведения участваха активно при разработване на обявените за 2014 г. и 2015 г. Национални програми на МОН. Съвместно с Общината са подавани формуляри по Национална програма „Диференцирано заплащане“ и „Оптимизация на училищната мрежа“, мярка „Изплащане обезщетения на персонала“.

ПГИ „Рачо Стоянов“ работи по националните програми на МОН „Ученически практики“, „УСПЕХ – Да направим училището привлекателно за младите хора“, „Квалификация на педагогическите специалисти“, „Управление за ефективно професионално образование“. Училището работи в тясно сътрудничество с бизнеса и с висши учебни заведения. Има сключени споразумения със Стопанска Академия "Д. А. Ценов - Свищов и Технически Университет – Габрово. Гимназията е член на Академията на Централно Европейските Училища /ACES/ и поддържа активни международни контакти с професионални училища и образователни институции от всички европейски страни. Фондация FARE Net - Англия активно подкрепя спортните инициативи на училището. От Септември 2014 г. ПГИ „Рачо Стоянов“ работи по проект „Иновациите в администрацията - английска виза за българския трудов пазар“ по Ключова дейност 1 – Образователна мобилност за граждани, Професионално образование и обучение на Европейската програма за образование, обучение, младеж и спорт „ЕРАЗЪМ+“. Възпитаници на гимназията ще провеждат своя професионален стаж в ADC College – Лондон.

От изключителна важност е училищата да бъдат включвани в конкретни проекти и програми, финансирани от фондовете на ЕС и други финансови инструменти. Практиката в някои училища показва, че това може да бъде една добра възможност за развитието на материалната база, за повишаване на квалификацията на учителите, за подобряване системата на обучение на учениците и повишаване на мотивацията им за образование.

Проект „Повишаване на енергийната ефективност на общински сгради, предоставящи социални и административни услуги на населението в гр. Дряново, чрез изграждане на високоефективни отоплителни системи и увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници“, финансиран по Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия“ (Програма BG04), Мярка 2: „Мерки за използване на възобновяема енергия“ от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2009-2014 въз основа на подписан Меморандум за разбирателство между Република България и Исландия, Княжество Лихтенщайн и Кралство Норвегия.

Основната цел на проекта е чрез изграждане на инсталации за отопление, охлаждане и производство на БГВ, използващи енергия от възобновяеми енергийни източници да се повиши енергийната ефективност на шест сгради общинска собственост: Детски ясли, ЦДГ „Детелина“ – база Детелина, ЦДГ „Детелина“ – самостоятелен корпус, база „Иглика“ към ЦДГ „Детелина“, Община Дряново и Бюро по труда и Местни данъци и такси в гр. Дряново. Това ще допринесе и за намаляване емисиите на парникови газове и увеличаване делът на енергията от възобновяеми източници в шестте сгради-общинска собственост, в които се помещават заведения и институции, предоставящи социални и административни услуги.

Общата стойност на Договор за безвъзмездна финансова помощ е 584 130,37 лв., а срокът за неговото изпълнение - 9 месеца.

Община Дряново кандидатства по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ по следните проекти:

1. „Образователна интеграция на учениците от етническите малцинства на територията на община Дряново“ на стойност 498220 лв.
2. „Подкрепа за предучилищно възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение на територията на община Дряново“ на стойност 161602,50 лв.

Жилища и жилищна политика:

Община Дряново разполага в момента с 24 общински жилища, от които 20 са жилища за настаняване под наем на граждани, 3 бр. ведомствени и 1 бр. резервно.

Жилищният фонд е стар и амортизиран. Към настоящия момент средствата, които се получават от наеми са недостатъчни за поддръжката на жилищния фонд.

Към 31.12.2015 год. има картотекирани 64 граждани с доказани жилищни нужди, които чакат за настаняване. В дългосрочен план трябва да се търси решение на липсата на нови общински жилища, за задоволяване на социалните ангажменти на общината.

Анализирайки състоянието на този вид общинска собственост се открояват следните:

Рискове и слаби страни

- значителен процент остарял сграден фонд;
- недостатъчно сгради с жилищно предназначение, които да отговорят на потребностите на граждани с доказани жилищни нужди;
- недостиг на необходимите средства за основен ремонт и опазване на собствеността;

- разлика между наемните цени на свободния пазар и тези на общинските жилища;
- риск от грешни решения за разпореждане.

Възможности

- Един от възможните начини е учредяване на право на строеж за построяване на жилищни кооперации срещу имотно обезщетение на Община Дряново, съгласно чл.37, ал. 2 от ЗОС;
- Терените отредени за изграждане на жилищни сгради да се предлагат на жилищно спестовни вложители и на граждани с трайно незадоволени жилищни нужди и едва тогава да се предлагат на търг. По този начин Общината ще осъществява своята жилищна политика и своите социални функции.
- По възможност трябва да се извършват продажби на общинския амортизиран жилищен фонд и получените средства да се вложат в изграждане на нови общински жилища.
- Възможност за актуализация на наемната цена, на база социално приемливо процентно съотношение спрямо наемите на свободния пазар.

На територията на гр. Дряново, съществува кв. Изгрев, населението на който е 100 % етническо. Инфраструктурата е в много добро състояние. През 2008-2009г. изцяло беше подменена ВИК / питейна вода и канализация /, уличните платна са преасфалтирани, квартала е електроснабден и се намира в регулация. С много малки изключения по улици в квартала има жилищни сгради, които са в лоши санитарно-хигиенни условия, поради високата населеност.

2.2. Идентифицирани рискови групи и потребности

От извършения анализ на социо-демографската и икономическа картина на общината се очертават някои типични рискове за лица в неравностойно положение: неравностойна позиция на пазара на труда, многодетство, трайна липса на собственост и доходи, противообществени прояви, рискове, засягащи децата и лица в институции. На основата на тези характеристики се обособяват няколко рискови групи, повечето от които имат социално-икономически корени.

Безработица

Безработицата е основен рисков фактор, свързан с доходите и стандарта на живот на хората в трудоспособната възраст.

В община Дряново към 31 декември 2015 г. са регистрирани 456 безработни лица. По данните на Дирекция “Бюро по труда” гр. Габрово, филиал Дряново процент на безработицата към 31.12.2015 г. е 11.49% Рискови групи безработни, които трудно могат да се реализират на трудовия пазар са:

Безработни лица с начално и основно образование	- 92 лица
Безработни лица със средно образование	- 196 лица
Безработни лица с висше образование	- 53 лица
Безработни лица на възраст над 55 години	- 123 лица

Безработни младежи от 18 до 29 години	- 125 лица
Безработни лица с намалена трудоспособност	- 53 лица
Самотни родители	– 6 лица
От социални заведения	– 6 лица
Майки с деца до 3 години	– 9 лица

Безработицата на трудоспособните хора се отразява на качеството на живот на всички членове на семейството, особено на децата. Данните показват, че липсата на финансово обезпечаване, водещо до нисък стандарт на живот, влошава социално-психологическия климат в семейството, което е предпоставка за попадане на децата в криминогенна среда.

Ниски доходи на хората в надтрудоспособна възраст:

Хората в надтрудоспособна възраст представляват 37,2 % от населението на община Дряново. От всички хора в пенсионна възраст, които срещат трудности по отношение на доходите, най-засегнати са хората с минимален размер на пенсиите и хората на пенсионна възраст, които по различни причини нямат пенсия. Последната група е много трудна поради липсата на данни, но в нея ще попаднат хора, които продължително време са работили без да се осигуряват.

Принадлежност към етнически малцинства

В ромските общности са налице различни фактори, пораждащи бедността - ранно отпадане от училище, ниско образование и/ или липсваща професионална квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничена възможност за заетост, лоши битови условия.

Структура и численост на семейството (непълни, многодетни семейства, с повече нетрудоспособни членове)

Най-засегнати семейства при разпределението на разходите са **многодетните и непълните семейства**. По данни на Дирекция “Социално подпомагане” – Севлиево, за 2015 г. обект на социално подпомагане по реда на чл. 9 от ППЗСП са 35 лица и семейства и самотни родители, отглеждащи дете/ деца 4 бр.

Децата на самотни родители също са с висок риск. Те живеят при лоши битови условия, семействата им са с по-ниски доходи, което ограничава достъпа им до качествени здравни, социални и образователни услуги. Това ги поставя в лоша стартова позиция и намалява шансовете им за успешна реализация в живота. При тях също съществува голям риск от институционализиране.

Възможност да се предоставят грижи за възрастните и стари хора от техните близки

Грижата за възрастните хора традиционно се възприема като задължение на техните деца. През последните години все по-рядко различните поколения живеят заедно, не само в различни жилища и градове, а често и в различни държави. В тази връзка развитието на социални услуги в подкрепа на грижите за възрастните хора се възприема като облекчение и за двете страни.

Групите, които могат да се формират във връзка с грижата или отсъствието на такава са:

- самотни стари хора;
- възрастни хора, в т.ч. и хора с увреждания, настанени в специализирани институции.

2.3. Обобщение на рисковите групи и потребностите им в община Дряново

В анализа на ситуацията в община Дряново се идентифицираха следните рискови групи, които носят със себе си специфични проблеми:

2.3.1. Деца:

По статистически данни към 31.12.2015 г. децата на територията на община Дряново са 1338 души, разделени по възрастови групи както следва:

От 0 до 7 г. – 527 деца;

От 7 до 13 г. – 530 деца;

От 14 до 18 г. - 281 деца.

От събраната информация в Отдел „Социална закрила” към Дирекция „Социално подпомагане” гр. Севлиево се обособят следните групи деца в риск:

2.3.1.1. Деца от семейства в неравностойно социално положение.

Към тази група се включват:

- Деца, които живеят в социално слаби семейства
- Деца на самотни родители

Специфичен проблем на децата от семейства в неравностойно положение е ниското качество на живот и влошеният социалнопсихологически климат в семействата. Помощите за безработни не могат да компенсират цялостния проблем на семействата в риск. Невъзможността за справяне със ситуацията е предпоставка за явление като: стрес, депресия, домашно насилие, разпадане на семействата, изоставяне на деца и др., които водят до редица други неблагоприятни последици.

2.3.1.2. Деца жертви на насилие

Тази група деца може да се раздели на две групи:

- Деца жертва на насилие в семейството;
- Деца жертва на насилие извън семейството.
- Деца жертва на трафик

По данните на Д „СП” гр. Севлиево регистрирани деца жертви на насилие са както следва:

2012 г. – 10 бр.;

2013 г. – 11 бр.;

2014 г. – 6 бр.;

2015 г. – 12 бр.(към 31.12.2015 г.).

Характерно за деца **жертви на насилие в семейството** е, че броят на жертвите вероятно е много по-голям, но оплакванията са малко, поради емоционални връзки и зависимостта на децата от родителите им.

В община Дряново е изградена партньорска мрежа между институциите, относно постъпващите сигнали и прилагане на адекватни мерки за закрила на децата.

2.3.1.3. Деца с отклоняващо поведение

През 2015 г. в Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните са получени 27 преписки. Образувани са 21 възпитателни дела. Изпратени по компетентност 6 преписки. На фона на общата криминогенна обстановка се наблюдава тенденция към намаляването им в сравнение с 2014 година, когато броят на получените преписки е 38, изпратени по компетентност 13 преписки и са разгледани 25 възпитателни дела.

Причините за извършените асоциални прояви са криминогенна семейна среда, липсата на доходи в семействата и безработица. Приятелско обкръжение от криминално проявени лица.

В своята дейност Местната комисия залага на превенцията – организиране на кампании, обучения, спортни инициативи, празници с активното участие на подрастващите, за осмисляне на свободното им време. Работа в екип, съвместно с органите, имащи отношение към работата с деца и неправителствените организации.

Като помощен орган към Местната комисия функционира „Консултативен кабинет за социална превенция“. В него по определен график работят четирима обществени възпитатели. Работата на кабинета е пряко свързана с дейността на Местната комисия. Работи с деца, насочени при разглеждане на противообществени прояви от възпитателни дела, деца насочени от Училищните комисии за превенция и деца по собствено желание. Работа с родители. Проучва жалби и сигнали на граждани, съгласно ЗБППМН.

В общината има изградени традиции за организиране на съвместни специализирани полицейски операции за проверка по питейни заведения, дискотеки и др., за посещението им от непълнолетни лица.

Местната комисия съдейства на органите на образованието за обхващане на подлежащите на задължително образование деца и за тяхното не отпадане от училище чрез участие в срещи с родители и ученици, непосещаващи училище. Взема участие в работни срещи в училищата с училищните комисии за превенция при разглеждане поведението и проблемите на ученици с много безпричинни отсъствия от училище.

На територията на общината се намира и ВУИ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Керека. Местната комисия ежегодно изработва план за съвместни дейности с децата, настанени във ВУИ. Включването им в спортни и културни изяви, екскурзии, за социализация и преодоляване на отклоненията в поведението им.

2.3.1.4. Деца с увреждания

По данни на Дирекция “Социално подпомагане” броят на децата с увреждания в Община Дряново намалява. За 2012 г. техният брой е 31 деца, за 2013 г. – 42 деца, за 2014 – 39 деца и 38 - деца за 2015 г.

За 2015 г. за 9 от тях са предприети мерки за закрила в семейна среда и са предоставени социални услуги.

Достъпна помощ за тази целева група е паричното подпомагане по Закона за социалното подпомагане и Закона за интеграция на хората с увреждания, както и следните услуги в общността, предлагани в Община Дряново.

Услуги, предлагани в момента:

- Осъществяване на ресурсно подпомагане под формата на обучение, възпитание, логопедична и психологическа помощ на деца със специални образователни потребности, интегрирани в общообразователни училища.

2.3.1.5. Деца, настанени извън биологичното си семейство

- **Деца, настанени в специализирани институции**

В община Дряново няма специализирани институции за деца.

За 2015 година има едно дете, настанено специализирана институция извън общината. Осиновени са 8 деца.

- **Деца, настанени при близки и роднини**

Настаняването на деца при роднини и близки е една от формите на споделена грижа в рамките на разширеното семейство и намира широко приложение през последните години.

Към месец декември 2015 година в семейства на близки и/или роднини са настанени и живеят 16 деца.

Случаите са преминали през ОЗД и е наложена мярка за закрила. При тези деца е необходима подкрепа на хората, които са поели грижа за отглеждане на децата, вместо техните биологични родители. Проблемите се отнасят също до **потребностите на децата** да получават адекватни грижи и до **потребностите на роднините и близките** да бъдат подкрепени при предоставяне на грижите за настанените при тях деца.

2.3.2. Възрастни хора с увреждания

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта. Данните за лицата с увреждания са предоставени от дирекция „Социално подпомагане“ и отразяват броя на подпомаганите лица, основно по ЗИХУ. Общо за община Дряново те са 1531 лица. Тези данни включват сборна група от хора в трудоспособна възраст с тежки увреждания и хора в надтрудоспособна възраст, които вследствие на възрастта и заболяванията са придобили увреждания.

2.3.2.1 Хора с увреждания, настанени в специализирани институции

В община Дряново има четири Защитени жилища с общ капацитет 30 места, които предлагат на лицата настанени в тях да живеят в обстановка близка до домашната среда, да получават адекватни на състоянието си грижи.

2.3.2.2. Хора с увреждания, които живеят в домашна среда

Като цяло проблемите на тази група са свързани с възможността за социално включване, т.е. получаване на образование, ефективен достъп до пазара на труда, качествена здравна грижа, общуване и придвижване. От подкрепа и заместване се нуждаят и семействата на хора, които изискват непрекъсната грижа.

2.3.2.3 Стари хора

- **Самотни стари хора, които живеят в домашна среда**

Животът на старите хора в отдалечени и изолирани населени места е изключително затруднен, основно поради липсата на достатъчно средства и затруднения достъп до здравеопазване, невъзможността или затрудненията с осъществяването на комунално- битовите дейности и най- вече социалната изолация. Във всички села в общината този проблем е поставен на първо място. Броят на старите хора, които се нуждаят, но не са обхванати от социални услуги е неясен.

2.3.3. Анализ на дефицитите на услуги и мерки - обобщение

2.3.3.1. Общи изводи за наличните социални услуги

Наличните социални услуги са разглеждани като услуги за деца, за възрастни лица с увреждания и стари хора, от гледна точка на предотвратяване на рисковете.

На територията на община Дряново се предоставят следните социални услуги:

I. Услуги в общността:

1. Център за обществена подкрепа - гр. Дряново
2. Дневен център за деца и възрастни с увреждания - гр. Дряново
3. Дневен център за стари хора - гр. Дряново
4. Защитено жилище за лица с умствена изостаналост - с. Царева ливада I
5. Защитено жилище за лица с умствена изостаналост - с. Царева ливада II
6. Защитено жилище за лица с физически увреждания - гр. Дряново
7. Защитено жилище за лица с умствена изостаналост - с. Гостилица
8. Преходно жилище - с. Радовци
9. Домашен социален патронаж - гр. Дряново
10. Услуги „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“ по ОП „РЧР“;
11. Услуги „Социален асистент“, „Личен асистент“ по НП „Асистенти на хора с увреждания“;

II . Специализирани институции:

С Решение № 36/29.12.2016 г. Протокол № 5/29.12.2016 г. на Общински съвет Дряново е създаден Комплекс за социални услуги за възрастни хора /КСУВХ/ - Дряново, обединяващ следните специализирани институции и социални услуги: Дом за пълнолетни лица с психични разстройства /ДВПР/ - с. Радовци, Дом за възрастни пълнолетни лица с деменция /ДВД/, Преходно жилище с. Радовци и Домашен социален патронаж.

1. Дом за пълнолетни лица с деменция - гр. Дряново
2. Дом за пълнолетни лица с психични разстройства - с. Радовци

Социални услуги в общността:

1. Център за обществена подкрепа - гр. Дряново

Доставчик на услугата е НЧ „Развитие-1869” - гр. Дряново, лиценз № 0844/06.11.2013 г., Заповед № РД-01-109/ 31.10.2013 г. на ДАЗД.

През периода януари - декември 2015 година специалистите от Център за обществена подкрепа - Дряново са работили общо по 84 случая с направления от Отдел „Закрила на детето” /Дирекция „Социално подпомагане” - Севлиево/ и със самозаявили се клиенти, желаещи да ползват услугата „Мобилна работа с логопед”.

Предлаганите социални услуги в ЦОП са съобразени с индивидуалните потребности на клиентите. Планираните дейности съответстват на нуждите на потребителите. Целите, залагани в плана за предоставяне на социалната услуга се осъществяват от мултидисциплинарен екип /социален работник, психолог, педагог, логопед и фелдшер/, в зависимост от спецификата на случая.

През изминалата година най-много клиенти (32) са ползвали услугата „Психологическо консултиране”. В сравнение с предходната година ЦОП е работил с много деца, настанени в приемни семейства. Работата с приемните деца е насочена към съдействие за адаптиране в новата среда, проследяване на състоянието им в приемното семейство, съдействие за срещи с биологичните родители, изготвяне на индивидуални характеристики за вписване в Регистър за осиновяване.

ОЗД насочва все повече деца, които живеят в семейства в криза – развод, раздяла на родителите, конфликтни взаимоотношения между партньорите. Все повече се разпознава рискът от родителско отчуждение и нуждата от навременна професионална подкрепа за децата и родителите. Екипът на центъра работи по конкретни случаи на деца, насочени с направления от ОЗД /Д”СП” Севлиево.

Услугата „Превенция на отклоняващо се поведение при децата и работа с деца с отклоняващо се поведение” ползваха 4 деца.

По услугата „Де-институционализация и ре-интеграция на деца, при които съществува възможност за връщане в семейна среда” екипа работи по 19 случая.

Шест семейства, ползваха социалната услуга „Семейно консултиране и подкрепа”. Паралелно с децата, специалистите работиха и с родителите, за да разберат откъде произтича проблемното поведение на децата им, като опитат да премахнат причините.

Услугата ”Пре - и постнатална грижа - социално консултиране по време на бременност и в следродовия период на майки в риск да изоставят децата си. Семейно планиране”, е предоставена на 2 непълнолетни майки. Социален работник и фелдшер посетиха домовете на майките, където ги обучаваха в родителски умения. Изпълниха се заложените цели в плановете на клиентите.

2. Дневен център за деца и възрастни с увреждания - гр. Дряново

Доставчик на услугата е Дружество за умствено и психически увредени лица - лиценз за социални услуги за деца № 0769 от 06 август 2015 година и Удостоверение за регистрация № 366-1/16.09.2015 г. от АСП, Удостоверение № 366-03 – Дневен център за възрастни хора с увреждания от 12.01.2010 г.

Капацитетът на Дневния център е 50 места, като заети са всички, както следва: деца - 10, над 18 г. - 40 потребители. В ДЦДВУ са насочени с направление и ползват социални услуги 8 деца от община Дряново и едно дете от с. Царева ливада, 1 дете от Плачковци.

Щатният персонал е 20 души. Назначени са управител, зам. управител, счетоводител, касиер - домакин, психолог, двама социални работници, двама рехабилитатори, масажист, социален педагог, специален педагог, логопед, медицинска сестра, детегледач, трудотерапевти и шофьор.

Услугите на Дневния център ползват деца и възрастни от градовете Дряново, Трявна, Плачковци, с. Царева ливада, с. Радовци и с. Гостилица. Потребителите на социални услуги са с едно или множество увреждания, които засягат физическото и интелектуално развитие на личността. Медицинските диагнози включват: ДЦП /детска церебрална парализа/, детски аутизъм, сензорни нарушения, епилепсия, синдром на Даун, легастения, нарушения на интелекта - различна степен на умствена изостаналост, прогресивна мускулна дистрофия, шизофрения, хидро и микроцефалия.

Децата, които посещават Дневния център са на различна възраст, като едно от тях учи в масово училище и пет са включени в интегрирана форма на обучение. След обяд работата с тях продължава в Центъра.

Усилията на целия персонал са насочени към преодоляване на тежките последици от физическите и психични вродени увреждания, подпомагане на всяко дете или възрастен да се почувства мотивиран, да се справя самостоятелно с потребностите си и да бъде приет равностойно в обществото.

3. Дневен център за стари хора – гр. Дряново

Дневният център за стари хора е разкрит през 2005 година като държавно-делегирана дейност, с капацитет 40 места и 4 бр. щатен персонал.

Доставчик на социалната услуга е Дружество за социално подпомагане.

Потребители на услугата са самотни възрастни хора, изолирани в тесния кръг на своите проблеми, лишени от социални контакти; лица в над трудоспособна възраст, напуснали активния живот; възрастни хора запазили активното си отношение.

Центърът предлага комплекс от социални услуги в общността, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.

Броят на потребителите на социалната услуга през последните години /средно месечно/ е както следва: 2011 г. - 42 през 2012 г. - 46, през 2013 г. - 49, през 2014 г. – 49, 2015 г. – 45.

4. Защитени жилища I и II - с. Царева ливада:

Доставчик на социалните услуги е Дружество за умствено и психически увредени лица - Дряново. Капацитетът на двете жилища е 14 мъже и жени и 9 души обслужващ персонал.

Защитеното жилище е форма на социална услуга, в която хората водят независим начин на живот, подпомагани от професионалисти. В първото жилище са

настанени 6 жени, изведени от ДВПР – с. Радовци, а потребителите на второто са мъже и жени с умствена изостаналост, изведени от специализирани институции.

В защитените жилища се изготвят индивидуални планове за грижа към всеки потребител на социалната услуга. Изграждат се умения за интегриране в обществото на базата на наличните възможности на клиентите, с акцент върху социалното им възстановяване. В защитените жилища се организира и провежда цялостна възпитателна работа с потребителите, подпомага се физическото, умственото и социално - трудовото адаптиране на клиентите, провежда се обучение за елементарни хигиенни умения и формиране на хигиенни навици. Работи се по индивидуални планове за здравни грижи, като всички клиенти преминават профилактични медицински прегледи.

В първото защитено жилище има шест домуващи изведени от ДВПР, с. Радовци.

Второто защитено жилище функционира от 01.12.2006 година. В него има осем потребители на социални услуги. Мъже и жени с интелектуални затруднения изведени от специализирани институции

В защитените жилища са изготвени индивидуални планове за грижа към всеки потребител на социалната услуга. Изграждат се умения за преодоляване на трудности, интегриране в обществото като се използват наличните възможности на клиентите с акцент върху социалното възстановяване. В защитените жилища се организира и провежда цялостна възпитателна работа с потребителите на социалната услуга, като ръководи битовата дейност на домуващите. Подпомага се физическото, умственото и социално - трудовото адаптиране на клиентите, провежда се обучение за елементарни хигиенни умения и формиране на хигиенни навици. Работи се по индивидуални планове за здравни грижи, като всички клиенти преминават профилактични медицински прегледи. Индивидуалните планове на всеки един потребител на социалната услуга се актуализират от екип в състав: лекар, психолог, социален работник, трудотерапевт, рехабилитатор, педагог и логопед.

5. Защитено жилище за лица с физически увреждания - гр. Дряново:

Доставчик на социалната услуга е Дружество за социално подпомагане.

Същността на Защитено жилище за възрастни с физически увреждания гр. Дряново е да създаде условия за цялостно обслужване на възрастните хора с физически увреждания, свързани с предоставяне на ежедневни здравни, образователни и рехабилитационни потребности, както и организацията на свободното време и личните контакти с цел подобряване качеството на живот и намаляване социалната изолация на 8 лица с физически увреждания.

В Защитено жилище за възрастни с физически увреждания гр. Дряново се приемат: пълнолетни жени и мъже с физически увреждания, които могат да бъдат изведени и от специализирани институции.

Капацитета на жилището е осем мъже и жени и пет човека обслужващ персонал.

6. Защитено жилище за лица с умствена изостаналост с. Гостилица

„Защитени жилища” са форми на социални услуги, в които хората водят независим начин на живот, подпомагани от професионалисти.

Доставчик на социалната услуга е община Дряново.

Капацитетът на жилището е осем мъже и жени и пет човека обслужващ персонал. В „Защитено жилище“ за хора с умствена изостаналост с. Гостилица се приемат пълнолетни жени и мъже с лека и средна степен на умствена изостаналост, изведени от специализирани институции за възрастни с умствена изостаналост.

7. Преходно жилище - с. Радовци се приемат пълнолетни лица, които са ползвали социални услуги в специализирани институции.

Доставчик на социалната услуга е Община Дряново.

Капацитетът на жилището е пет жени и четири човека обслужващ персонал.

"Преходни жилища" са форми на социални услуги, в които хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти, с цел подготовка за извеждането им от специализирана институция.

8. Домашен социален патронаж - гр. Дряново

Домашният социален патронаж е комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете на възрастни хора и хора с увреждания. ДСП е местна дейност, финансирана от общинския бюджет, с капацитет 80 места и персонал 5 бр.

Услугата се ползва средно от 52 потребители.

ДСП обслужва гр. Дряново. През 2013 г. ДСП обслужваше и с. Царева ливада, но поради малкият брой желаещи и по-високите разходи за транспорт, предоставянето на услугата беше прекратено.

9. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ предоставяне на услуга „Личен асистент“

Социалната услуга в общността „Личен асистент“ се предоставя от 2011 г. до 31.12.2014 г. в рамките на Проект „Подкрепа за достоен живот“, финансиран от ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2007 - 2013г., в рамките на схема за директно предоставяне за безвъзмездна финансова помощ BG 051PO001 – 5.2.09 „Алтернативи“.

От м. юни 2015 г. до 29.02.2016 г. услугата се предоставя в рамките на Проект „Нови възможности за грижа“ 2014 - 2020г., бюджетна линия 2014BG05M9OP0001-2.2015.001 „Нови алтернативи“, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“, като 45 потребители, от които 8 деца се обслужваха от 39лични асистенти, които за своя труд получават трудово възнаграждение и осигурителен стаж.

През м. април 2016 г. Община Дряново е одобрена за финансиране по проект „Център за интегрирани услуги“ по процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M9OP001-2.002 „Независим живот“ на ОП „Развитие на човешките ресурси 2014-2020“ с общ размер на отпуснатата безвъзмездна финансова помощ в размер на 499 570 лева. Целта на проекта е изграждане на „Център за интегрирани услуги“ и предоставяне на социалните услуги „личен асистент“, „социален асистент“ и „домашен помощник“ на 85 потребители. Осигуряване на трудова заетост на 36 лица за период от 2 години.

10. Услуга „Личен асистент”

Дирекция „Социално подпомагане” гр. Севлиево предоставя услуга „Личен асистент” по НП „АХУ”. Програмата се финансира със средства от Държавния бюджет, както и със средства, осигурени от работодатели по реда на настоящата програма. За 2015 г. в дейността „Личен асистент” се включили 5 потребители.

В резултат на реализацията на проекта положението на семействата, в които има човек с трайни увреждания, нуждаещ се от постоянни грижи, се облекчава. Повишава се и качество на живот на хора с уврежданията. Осигурява се и заетост на лицата, придобиват се осигурителните права за пенсии и др.

Чрез дейност „Личен асистент” се осигурява трудова заетост на безработни лица, ползващи право на месечна социална помощ по реда на чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, или отговарящи на условията за получаване на този вид помощ. Това са лица, ангажирани ежедневно в обгрижването на свои близки с увреждания. По този начин се гарантира полагането на качествени грижи за лицата и децата в домашна среда и по-добър стандарт на живот на трудещите се и техните семейства.

Социални услуги в специализирани заведения:

1. Дом за пълнолетни лица с деменция - гр. Дряново

Специализирана институция за възрастни хора с деменция, предоставяща социални услуги извън семейна среда, с капацитет 52 бр. и персонал 30 бр. Институцията се намира в гр. Дряново.

Потребителите, които се настаняват в ДВД гр. Дряново са хора страдащи от деменция и болест на Алцхаймер. Това са лица, които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите потребности.

2. Дом за пълнолетни лица с психични разстройства - с. Радовци

Специализирана институция за възрастни хора с психични разстройства, предоставяща социални услуги извън семейна среда, с капацитет 110 бр. и персонал 59 бр. Институцията се намира в с. Радовци на 15 км. от общинския център и на 33 км от областния център.

Потребителите, които се настаняват в ДВПР с. Радовци са жени с психични разстройства. Това са лица, които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите потребности.

- **Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в община Дряново**

Съществуващите социални услуги на територията на общината са с широк обхват на целевите групи, деца и семейства в риск, подкрепа на приемни семейства, деца с увреждания, възрастни хора с увреждания и стари хора.

Основна задача пред съществуващите услуги е повишаване на качеството на предоставяните услуги, максимална ефективност при предоставяне на услугите и мобилност, организиране на обучения на персонала, адекватна заетост на капацитетите.

2.3.3.2. Идентифицирани потребности от развитие на човешките ресурси

Община Дряново работи съвместно с Дирекция „Социално подпомагане” и НПО за разрешаване на социалните проблеми.

За ефективното развитие на социалните услуги в общината е необходим и се осигурява персонал със съответното образование и квалификация в областта на социалните дейности.

Управлението на социалната сфера се осъществява от ДСП и квалифициран специалист в ОБА – Дряново.

В специализираните институции работи персонал със съответното образование и квалификация, необходими за заемане на длъжностите по утвърдените от Кмета на Общината щатни разписания на домовете:

За осигуряване предоставянето на услуги в общността е ангажиран персонал с необходимата образователна и професионална подготовка: В заведенията, предоставящи услуги в общността / Домашен социален патронаж, Защитено жилище за лица с лека умствена изостаналост – с. Гостилица и Преходно жилище – с. Радовци, които са на подчинение на Кмета на Общината/ работи персонал със съответното образование и квалификация, необходими за заемане на длъжностите по утвърдените от Кмета на Общината щатни разписания.

Общият брой на лицата, заети в сферата на социалните услуги на територията на община Дряново е 145,5 души при щат 150 бр. Незаетите бройки са в ДВПР – с. Радовци и Дневен център за деца и възрастни с увреждания – Дряново.

Необходимо е развитие на капацитета на персонала, ангажиран с администрирането, управлението и директното предоставяне на социални услуги. Повишаване на самостоятелността на общините в планиране, на създаване, закриване и трансформиране на социалните услуги на база на променящите се потребности на населението в общините от областта.

Повишаване на капацитета на общинските администрации да управляват процеса на контрактиране и управление на предоставянето на социални услуги в общините от областта.

Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите

- Към настоящия момент на територията на общината функционира широка гама от социални услуги. Необходимо е да се повиши ефективността и качеството на предоставяните услуги, да се постигне максимална заетост на капацитетите и да се търсят възможности за мобилна социална работа.
- Констатира се, че за голяма част от персонала не се организират курсове и обучения с цел повишаване на капацитета.
- В голяма степен потребностите на жителите на община Дряново от социални услуги са удовлетворени.
- Данните от събраната информация показват, че броя на настанените в специализирани институции, както деца, така и възрастни е относително малък.
- Самотни стари хора и хора с увреждания са двете целеви групи, за които е необходимо да се осигурят услуги в общността, а именно, домашен помощник и социален асистент.
- Друга целева група, която се нуждае от услуга в общността е деца в риск и техните семейства.
- Друга целева група са деца и лица от малцинствен произход, ниска грамотност, зачестили случаи на раждания от малолетни и непълнолетни деца, както и съжителство на малолетни и непълнолетни с пълнолетни.

Изводи за наличните социални услуги

- Общи изводи за състоянието на социалните услуги в община Дряново по отношение на:
- Териториално разпределение в общината, основно социалните услуги базирани и се предоставят в гр. Дряново
 - Съотношение между услугите в общността и специализирани институции, на територията на общината има две специализирани институции и по-голям брой услуги в общността.
 - Съотношение между услугите в семейна среда и резидентната грижа, преобладават услугите резидентен тип, но се предоставят според възможностите за финансиране и услуги в семейна среда, Домашен социален патронаж, Личен асистент, домашен помощник, през последните години в общината нараства броя на приемните семейства.
 - Степен на развитие на услугите за превенция на риска от социално изключване, функционират два дневни центъра и център за обществена подкрепа.
 - Характеристика на спектъра, обхванати са различни целеви групи, стари хора, деца и възрастни с увреждания, деца в риск и техните семейства:
 - Достъпност на услугите, да се търсят възможности да се предоставят мобилни социални услуги, а не само на територията на съответната услуга.
 - Обхват на услугите, предоставяни от външните доставчици, от общо 11 услуги, 6 са предоставени на външни доставчици.

Изводи по други теми, според спецификата на община Дряново

Общи изводи за услугите за деца:

- Степен на развитие на услугите в общността за деца, има един Център за обществена подкрепа и Дневен център за деца и възрастни с увреждания
- Оценка на покритието на целевите групи от наличните услуги, Центъра за обществена подкрепа да осигури възможности за мобилна социална работа с деца в риск и техните семейства, както и на приемни семейства от селата.
- Изводи за специализираните институции за деца – няма специализирани институции за деца
- Заключение за качеството на услугите за деца и съответствие с реалните потребности, Дневния център за деца и възрастни с увреждания да осигури достатъчни и самостоятелни помещения отделни за децата и възрастните. В съответствие с критериите за местоположение и материална база от Наредбата за критерии и стандарти за социални услуги.
- Идентифицирани дефицити, недостатъчни услуги предоставяни в семейна среда, личен асистент за деца

Изводи за услугите за възрастни с увреждания и стари хора:

Дневния център за стари хора има възможност да предоставя услуги и на още потребители освен насочените към момента при необходимост

Домашен социален патронаж, също предоставя услуга за стари хора и хора с увреждания на територията на града, доставка на храна и санитарно обслужване.

- Идентифицирани дефицити, недостатъчни услуги предоставяни в семейна среда, личен асистент, домашен помощник и социален асистент.
- Независимо от факта, че на територията на общината има дом за възрастни с деменция, жители на община са настанени в Домове за възрастни хора с деменция в други области.

Препоръки

Общи препоръки към развитието на социалните услуги в общината.

Конкретни препоръки за развитието на услугите:

За деца в риск и техните семейства:

- **Център за обществена подкрепа Дряново-** да се увеличи капацитета от 15 на 25 места, с цел извършване на мобилна социална работа в селата с деца в риск и техните семейства, приемни семейства и работа с малцинствени групи.

-**Дневен център за деца и възрастни с увреждания Дряново-** да подобри материалната си база, чрез осигуряване на достатъчна площ и отделни помещения за децата и възрастните. Да се разшири сега действащата база или да се изгради нова такава.Предстои преименуване и преобразуване на услугата в **Дневен център за пълнолетни лица с увреждания**

За хора с увреждания:

- Да се повиши качеството на действащите социални услуги и да се осигури адекватна заетост на капацитетите.

-При изготвяне на областната стратегия се включи разкриване на Център за настаняване от семеен тип за възрастни- капацитет до 15

-Поетапно намаляване на капацитета на Дом за жени с психични разстройства с. Радовци в пет годишния срок на стратегията.

За стари хора:

- Максимално да се използват възможностите на Национални, Оперативните програми и други източници на финансиране за осигуряване на услугите Домашен помощник и Личен асистент.

За Регионалния хоспис – стационар Дряново

Отчита се необходимост от регионалния хоспис, да се търсят възможности за финансиране и включване като държавно делегирана дейност.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3. Визия и стратегически цели

3.1. Визия

Създаването и приемането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Дряново изразява стремежа на всички участници да допринесат за развитие на социалната политика в общината като модерна, ефективна система от социални услуги, която поставя в своя център ползвателя, отговаря на нуждите на общността, осигурява равен достъп и непрекъснато подобрява своето качество. Визията на Стратегията е следната:

Общинската стратегия за развитие на социални услуги цели да създаде условия за пълноценна реализация чрез грижа и подкрепа на местните общности, групи и лица в риск като осигури достъпни и качествени социални услуги на територията на община Дряново.

3.2. Ценности и принципи

Основна ценност за стратегията е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Чрез общинската стратегия община Дряново се присъединява и към европейските принципи на хуманност и солидарност като **осигурява достъпни и качествени социални услуги в общината, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.**

Ценности:

- Уважение и признание на достойнството на всеки човек, общност и група;
- Толерантност и закрила от дискриминация, признаване на различията като ценност и ресурс за развитие;
- Благосъстояние на децата и на всички жители на община Дряново;
- Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Общинската стратегия;
- Зачитане на равнопоставеността на половете при планирането и достъпа до социални услуги.

При разработването на стратегията са следвани следните **принципи и подходи на планиране:**

Принципи:

- Планиране с участието на всички заинтересовани страни;
- Съответствие с реалните нужди на групите в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните интервенции;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

Подходи:

- Планиране на социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя чрез индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип, които се ползват само в краен случай;
- Осигуряване на възможности за равен достъп до услуги на всички жители на община Дряново и достигане на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите;
- Максимален достъп до услуги в отдалечените населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;
- Пълнота в обхващането на рисковите групи;
- Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Общинската стратегия;

3.3. Приоритети на общинската стратегия

3.3.1. Приоритетни направления

Приоритетните направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на ключови/ критични социални проблеми на жителите на общината. Приоритетните направления са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

Избраните приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги включват:

- **Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение**

Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на грижи за хората в неравностойно социално положение, осигурявайки достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не напускат собствения си дом и общност, подобряване достъпа до качествени здравни услуги и образование, както и интегриране на пазара на труда.

- **Грижа за старите хора**

Създаване на условия за предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

Функционалното приоритетно направление, което подпомага ефективното изпълнение на основните дейности в Общинската стратегия, обхваща:

- **Развитие на човешките ресурси в социалната сфера**

Развиването на нови социални услуги и подобряването на качеството на мрежата от социални услуги, въвеждането на принципи на работа и взаимодействие, насочени към ефективност и ефикасност, добро управление изискват въвеждането на общинска политика за развитие на човешките ресурси в услугите и общинската администрация чрез обучения, супервизия и различни форми на подкрепа. Предвижда се развитие на механизми и стимули на общинско ниво за подкрепа на доставчиците на социални услуги за непрекъснато повишаване на качеството на социалните услуги.

В процеса на планирането недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги е идентифициран като един от основните рискове за реализацията на стратегията. Затова изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

3.3.2. Целеви групи

Общинската стратегия предвижда социални услуги и мерки за всички жители на общината. Тя ще е насочена към рисковите групи и общности, идентифицирани в анализа на ситуацията (и описани в Раздел Б на стратегията).

Стратегията отделя специално внимание на:

- **Деца със специални потребности.** Децата с увреждания и техните семейства изпитват затруднения в своята социална интеграция поради непригодността на средата за тях – архитектурна, социална, обществени нагласи, образователна система. Услугите и мерките за тези групи ще целят подкрепа за техните семейства и развитие на умения и способности у децата по посока на създаване на условия за интеграцията им.

- **Уязвими семейства с деца.** Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск, ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях. Вниманието към семействата има своето отражение и върху демографската ситуация в областта. Услугите към семействата целят подкрепа за интегритета на семейството и за развиването на уменията и ресурсите за социална интеграция на семейството като цяло и на индивидуалното развитие на неговите членове. В рамките на проект „Социално включване” на Министерството на труда и социалната политика като уязвими групи се разглеждат и децата и семействата със здравно неосигурени родители, децата и семействата на безработни хора, етнически общности в неравностойно положение и пр.

- **Възрастни с увреждания.** Стратегията разглежда в тази група лицата с физически увреждания, лицата с множествени увреждания, лицата с психични заболявания и лицата с умствена изостаналост. Като цяло хората с увреждания изпитват затруднения в своята социална интеграция поради непригодността на средата за тях – архитектурна, социална, обществени нагласи, образователна система. Липсата на подкрепа за семействата им води до настаняването на значителен брой хора с увреждания в специализирани институции. Услугите и мерките за тези групи ще целят подкрепа за развитие на техните умения и способности и промяна на средата по посока на създаване на условия за интеграцията им.

- **Възрастни хора, настанени в институции.** Качеството на грижа за възрастни хора рядко съответства на съвременните стандарти. Стратегията предвижда подобряване

качеството на грижа за тази група, така че средата и начина на организация да е в близък до домашния бит и да дава възможност за достоен живот на възрастните хора.

- **Самотни стари хора.** Последните демографски тенденции в общината показват значителен дял на самотни стари хора, голяма част от които живеят в отдалечени населени места. Те изпитват затруднения в своето ежедневно обслужване, достъпа до здравеопазване и участието в социални мрежи. Услугите за самотните стари хора ще включват подкрепа в тяхното ежедневие за задържането им в обичайната им среда и посрещане на основните им нужди.

3.4. Общи и специфични цели

За осъществяването на визията на Общинската стратегия, във всяко от избраните приоритетни направления са набелязани общи и специфични цели и задачи:

Приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск

Обща цел 1: Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на деца и семейства в риск. Подкрепа за интегритета на децата и семействата в риск.

- **Специфична цел 1.1.** Разширяване на мрежата от социални услуги в общината за подкрепа и социална интеграция на уязвимите семейства и деца, за предоставяне на добра грижа за децата и индивидуално развитие.
- **Специфична цел 1.2.** Увеличаване на капацитета на Център за обществена подкрепа.
- **Специфична цел 1.3.** Осигуряване подкрепа за деца с увреждания, отглеждани в семейството.

Приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на възрастни с различни заболявания

Обща цел 2: Намалване на дела на възрастните, настанени в специализираните институции – Дом за възрастни с деменция – гр. Дряново и Дом за възрастни с психични разстройства – с. Радовци.

- **Специфична цел 2.1.** Извършване на подготовка за деинституционализация на хората настанени в двете институции.
- **Специфична цел 2.2.** Изграждане на Центрове за грижа за лица с психични разстройства.

Приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 3: Създаване на условия за социално включване на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи.

- **Специфична цел 3.1.** Разкриване на социални услуги в общността за осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда.
- **Специфична цел 3.2.** Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4: Подобряване качеството на живот на старите хора във всички населени места в община Дряново.

- **Специфична цел 4.1.** Развитие на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси в сферата

Обща цел 5: Подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Дряново.

- **Специфична цел 5.1.** Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общината и доставчиците на социални услуги.
- **Специфична цел 5.2.** Изграждане на капацитет за предоставяне на социални услуги.
- **Специфична цел 5.3.** Развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги.

По отношение на **развитие на междусекторни и междуобщински партньорства** при планирането и предоставянето на социални услуги – тази сфера е застъпена като част от всяко едно направление. **Това включва следните неща** – повишаване на ефикасността на услугите и осигуряване на равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество; стимулиране и развиване на междуобщинското партньорство в социалните услуги; развиване на ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и услуги.

3.5. Ключови индикатори за успех

Постигането на целите на стратегията в рамките на следващите пет години трябва да подобри качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията в община Дряново ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми.

Ключовите базисни индикатори за промяната в ситуацията ще покажат разликите при сравнението на показателите за настоящия момент с данните към 2015 г. Такива са:

- Развита модерна социална политика в подкрепа на интегритета на семейства и общности в община Дряново в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности;
- Подобро равнище на създадени възможности за достъп до услуги на максимален брой нуждаещи се хора;
- Степен на обхващане на пръснати рискови групи чрез развитие на мобилни услуги;
- Постигната качествена промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 20% от старите хора в община Дряново с приоритетно обхващане на самотно живеещите в отдалечените населени места;

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция в рамките на периода от пет години изпълнение на Стратегията са:

- Поне 95% от децата в предучилищна възраст, обхванати в детска градина и от децата в задължителна училищна възраст - в подходяща форма на образование;
- Подобрена грижа за децата, настанени в алтернативни форми на семейна грижа (настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване);
- Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 30% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Развитие на вече функциониращи и създаване на нови за община Дряново услуги за възрастни с различни видове увреждания, както и за деца;
- Разширяване на мрежата от социални услуги в общината за подкрепа и социална интеграция на уязвимите семейства и деца, за предоставяне на добра грижа за децата и индивидуално развитие.
- Увеличаване на капацитета на Център за обществена подкрепа.
- Осигуряване подкрепа за деца с увреждания, отглеждани в семейството.
- Намаляване на дела на възрастните, настанени в специализираните институции – Дом за пълнолетни лица с деменция – гр. Дряново и Дом за пълнолетни лица с психични разстройства – с. Радовци.
- Извършване на подготовка за деинституционализация на хората настанени в двете институции.
- Изграждане на Центрове за грижа за лица с психични разстройства
- Изграждане на защитено жилище за възрастни с Алцхаймер.
- Създаване на условия за социално включване на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи.
- Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.
- Разкриване на социални услуги в общността за осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда.
- Подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Дряново.
- Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общината и доставчиците на социални услуги.
- Изграждане на капацитет за предоставяне на социални услуги.
- Развиване на публично- частни партньорства в областта на социалните услуги.

4. Интервенция – социални услуги и мерки

Функциониране на социалните услуги на общинско ниво: Предвижда се социалните услуги да функционират на две нива – общинско и областно. На всяко от нивата ще бъдат изградени партньорски мрежи. На ниво община услугите включват основно превантивни услуги и мерки. Център за обществена подкрепа ще увеличи капацитета си. Дом за пълнолетни лица с деменция – гр. Дряново и Дом за пълнолетни лица с психични разстройства – с. Радовци ще намалят капацитета си във връзка с националната политика за деинституционализация. Да се разкрият нови социални услуги. Максимално да се използват възможностите на Национални и оперативни програми и други източници на финансиране и осигуряване на услугите Домашен помощник и Личен асистент.

На Областното ниво се обхващат всички общини от област Габрово и ще се надграждат съществуващите услуги със специализирани дейности, които изискват наемане на специалисти, които не са налични в по-малките населени места. При настоящата законодателна рамка това означава, че определен набор от услуги ще бъдат предоставяни в няколко населени места, но техните клиенти ще обхващат цялата област. Такива са услугите по приемна грижа, специализирано консултиране, подкрепа за осиновяването, резидентна грижа и др.

4.1. Дейности по приоритетно направление 1: Превенция и услуги за деца и семейства в риск

Обща цел 1: Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на деца и семейства в риск. Подкрепа за интегритета на децата и семействата в риск.

Специфична цел 1.1. Разширяване на мрежата от социални услуги в общината за подкрепа и социална интеграция на уязвимите семейства и деца, за предоставяне на добра грижа за децата и индивидуално развитие.

Мярка 1.1.1. Увеличение на капацитета на Центъра за обществена подкрепа с цел по – голям обхват.

Дейностите в ЦОП ще бъдат насочени към превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, развиване на умения на самостоятелен живот, приемна грижа и осиновяване, превенция на отклоняващото се поведение.

Конкретните услуги в Център за обществена подкрепа са: семейно консултиране и подкрепа; консултиране и информизиране за проблеми, свързани с развитието на децата от съответната възраст; индивидуални и фамилни консултации в случаи на кризи в семейството; превенция на рисковото и асоциално поведение на деца и младежи; подкрепа за професионално ориентиране на деца и младежи; семейно планиране, подготовка за родителство, психологическо консултиране и рехабилитация, обучения в умения за самостоятелен живот, превантивни програми на ниво училище, информационни кампании, оценяване, обучение, наемане и подкрепа на приемни родители, подготовка и подкрепа на осиновители. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общински администрации и др.

Мярка 1.1.2. Включване на поне 95% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование

В мерките и дейностите досега бяха описани услуги за подкрепа на уязвимите семейства, което се очаква да има ефект и върху включване на децата в предучилищна и задължителна училищна възраст в съответна форма на подготовка и образование. Тук са включени само допълнителни и специално насочени дейности. Планираните инициативи и дейности се изпълняват съвместно от училищата, детски заведения, РИО на МОН, общинска администрация, кметове и кметски наместници, ЦОП в общината в синхрон с националните приоритети за осигуряване на равен достъп до образование и развитие на интегрирано и включващо образование.

Дейност 1.1.2.1. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище – изпълнявани съвместно с училищата, РИО на МОН, НПО.

- Осигуряване на специализиран транспорт за деца в зависимост от възрастта им до детските градини и училища (особено за малките населени места);
- Целенасочена общинска политика за подобряване на привлекателността на училището и мерки за превенция на отпадането в рамките на училищния процес.
- Пълно обхващане на децата в предучилищна подготовка - задължителен подготвителен клас. Провеждане на кампании за обхващане на децата в подготвителен клас/ група и осъществяване на постоянно наблюдение върху нивото на посещаемост.
- Работа с родители на деца от уязвимите групи за промяна на нагласите по отношение на образованието;
- Включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до тях;
- Насърчаване включването на интерактивни методи на обучение в училище.

Мярка 1.1.3. Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца в община Дряново и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик.

Дейностите в тази сфера включват създаване на система от мерки за превенция на насилието над деца чрез развиване на техните умения за себеотстояване и защита; намаляване на агресивното поведение и отношения сред децата и предприемане на актове на насилие от страна на деца. Дейностите са насочени и към създаване на чувствителност сред населението и професионалистите за причините и форми за насилие, симптомите на насилие, така че системите за закрила да могат да изградят адекватни мерки за реакция.

Дейностите се осъществяват от ЦОП, ДСП, със съдействието на органите на МВР и пробационните служби, лечебни заведения, образователни институции, НПО.

Дейност 1.1.5.1. Образователни програми и кампании във всички детски градини и училища, както и в рамките на ЦОП, насочени към превенция на агресивно поведение сред деца, развиване на познание за насилието и неговите симптоми и умения за защита от насилие: провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; организиране на между училищни прояви и инициативи на общинско ниво.

Програмите и кампаниите ще бъдат осъществявани от детските градини, училищата (учители, педагогически съветници), ЦОП. Програмите ще използват материали, разработени от ДАЗД, НПО и други организации.

Мярка 1.1.4. Превенция на рисково поведение и подкрепа за преодоляване на последиците от него при деца и младежи.

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на рисково поведение при децата и директна работа с деца с рисково поведение: консултиране и подкрепа за деца и семействата им. Планира се организирането на извънкласни занимания и дейности за деца – спорт, клубове по интереси и др.; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, рисково сексуално поведение и др.

Изпълняват се от училища, училищни настоятелства, ЦОП, НПО, спортни клубове.

Дейност 1.1.4.1. Образователни програми и кампании в училище, в рамките на ЦОП, насочени към превенция на рисково поведение - агресия, насилие, отклоняващо се поведение, рисково поведение на деца и младежи, здравна и социална просвета против зависимостите: провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; организиране на между училищни прояви и инициативи на общинско ниво.

Дейност 1.1.4.2. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата

Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, школи по изкуства, клубове, Общината. Осъществяване на кампании за здравна просвета, организирани от експерти в общинска администрация.

Дейност 1.1.4.3. Работа с деца извършители на противообществени прояви и с рисково поведение за подкрепа на децата в развиване на про-социално поведение. Включва индивидуални и групови програми с децата и техните семейства. Осъществяват се от ЦОП и МКБППМН.

Мярка 1.1.5. Широко развитие на приемната грижа.

Тази мярка включва развиване на приемна грижа в общината. Към момента приемната грижа все още не е държавно- делегирана дейност. Предоставянето на услугата се осъществява от ЦОП и община, чрез дейности по информационни кампании, оценка, обучение, назначаване и подкрепа на приемни семейства.

Към 31 декември 2015 г. на територията на община Дряново има утвърдени 34 професионални приемни семейства, от които 20 - по проект „И аз имам семейство“, а 14 са клиенти на ЦОП. В приемните семейства през годината са преминали 33 деца, като към 31.12.2015 г. настанените деца при условията на чл. 26 от ЗЗД са 19. През 2015 г. осиновени са 8 деца, а при шест е извършена ре интеграция в биологичните семейства.

През декември 2015 г. с подписано Партньорско споразумение № ВГ03-ПС01-52/11.12.2015 г. стартира проект „Приеми ме 2015“, който допълва и надгражда приключилия в края на 2015 г. проект "И аз имам семейство". Той осигурява приемственост и плавен преход от предходния проект (ОП РЧР 2007-2013 г.) с реализацията на настоящия проект "Приеми ме 2015" в новия програмен период (ОП РЧР 2014-2020 г.) Основната цел на проекта е да се създаде модел на устойчива семейна грижа за деца от домове и деца от биологични семейства, които са в риск от изоставяне.

Мярка 1.1.6. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството

Дейност 1.1.6.1. Разширяване на програмите, които предлагат домашни грижи:

- Личен асистент;
- Социален асистент;

Дейност 1.1.6.2. Осигуряване на помощни средства чрез ДСП по Закона за хората с увреждания. Разкритите социални услуги в общността ще предоставят информация, консултиране, съвети за права, процедури и посредничество за получаване на техническите помощни средства от деца и възрастни с увреждания.

4.2. Дейности по приоритетно направление 2: Деинституционализация и превенция на възрастни с различни заболявания

Обща цел 2: Намаляване на дела на възрастните , настанени в специализираните институции – Дом за пълнолетни лица с деменция – гр. Дряново и Дом за пълнолетни лица с психични разстройства – с. Радовци.

Специфична цел 2.1. Извършване на подготовка за деинституционализация на хората настанени в двете институции.

Мярка 2.1.1. Разработване на планове за реформиране на специализираната институция възрастни с деменция.

Дейност 2.1.1.1. Създаване на общинска работна група за разработване на план трансформация на ДПЛД – гр. Дряново. Работната група ще бъде подпомагана от експертна група на областно ниво (с участието на РДСП, РЦЗ, НПО и външни специалисти) за консултиране и подкрепа на процеса чрез провеждане на срещи, посещения на място, дискусии, съвместна разработка на предложения.

Дейност 2.1.1.2. Изработване на планове трансформация на ДПЛД. В плана се описва изпълнението на следните основни етапи:

- Индивидуална оценка и планиране за всеки възрастен, настанен в ДПЛД – актуализиране на индивидуалните оценки на всички възрастни и на тяхна основа – актуализиране на плановете за действие, в които да се заложат за всички възрастни с деменция реалистични дългосрочни и краткосрочни цели и социалните услуги, необходими за извеждане на тези лица.
- Оценка на човешките ресурси, планове за допълнителна професионална квалификация на персонала и препоръки за пренасочване към новите социални услуги и /или дейности, които ще се развият в съответната община;
- Планиране на бъдещето на материалната база и ресурсите на институцията;
- Изпълнение на индивидуалните планове на всички възрастни с деменция, постепенно намаляване на капацитета на ДПЛД;

Специфична цел 2.2. Настаняване на възрастните с деменция в защитени жилища и/или други социални услуги.

Мярка 2.1.2. Намаляване на капацитета на Дом за пълнолетни лица с психични разстройства - с. Радовци.

Дейност 2.1.2.1. Създаване на общинска работна група за разработване на план трансформация на ДПЛПР – с. Радовци. Работната група ще бъде подпомагана от експертна група на областно ниво (с участието на РДСП, РЦЗ, НПО и външни специалисти) за консултиране и подкрепа на процеса чрез провеждане на срещи, посещения на място, дискусии, съвместна разработка на предложения.

Дейност 2.1.2.2. Изработване на планове трансформация на ДПЛПР. В плана се описва изпълнението на следните основни етапи:

- Индивидуална оценка и планиране за всеки възрастен, настанен в ДПЛПР – актуализиране на индивидуалните оценки на всички възрастни и на тяхна основа – актуализиране на плановете за действие, в които да се заложат за всички възрастни с психични разстройства реалистични дългосрочни и краткосрочни цели и социалните услуги, необходими за извеждане на тези лица.

- Оценка на човешките ресурси, планове за допълнителна професионална квалификация на персонала и препоръки за пренасочване към новите социални услуги и /или дейности, които ще се развият в съответната община;
- Планиране на бъдещето на материалната база и ресурсите на институцията;
- Изпълнение на индивидуалните планове на всички възрастни с деменция, постепенно намаляване на капацитета на ДПЛПР;

4.3. Дейности по приоритетно направление 3: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 3: Създаване на условия за социално включване на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи.

Специфична цел 3.1. Разкриване на социални услуги в общността за осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда.

Мярка 3.1.1. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Спектърът на тези услуги обхваща както ежедневни дейности въщи (като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване), така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома (дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа).

Дейност 3.1.1.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания като домашен помощник, социален и личен асистент чрез продължение на националните програми (ДП, СА, ЛА).

Дейност 3.1.1.2. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество за улесняване на достъпа до технически помощни средства и достъпна среда в дома по програмите на АХУ и Закона за хората с увреждания, чрез: информационни кампании от ДСП, предоставяне на информация от служителите на отдели ХУСУ към ДСП, осигуряване на финансови средства от ДСП съгласно Закона за интеграция на хора с увреждания и Правилника за неговото приложение, както и подзаконовни нормативни документи.

Мярка 3.1.2. Развиване на целеви общински политики/ мерки за социално включване на хората с увреждания.

Дейност 3.1.2.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство, културни и здравни центрове, училища и детски градини, фирми и др.

Дейност 3.1.2.2. Дейности на ДБТ, общината и местни НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионално ориентиране и професионална квалификация (преквалификация), обучение и практически умения и др. за лицата с увреждания с право на работа.

Дейност 3.1.2.3. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот – обучение на хората с увреждания, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане.

Специфична цел 3.2. Развиване на алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализираните институции – ДПЛПР-с. Радовци и ДПЛД-гр. Дряново.

Мярка 3.2.1. Реформиране и реструктуриране на съществуващите СИ за възрастни с увреждания и подобряване на качеството на предоставяната резидентна грижа.

В тази мярка се предвиждат дейности, свързани с разработване на институционални планове за развитието на действащите СИ за лица и възрастни с увреждания в община Дряново, които задължително ще съдържат следните компоненти:

- индивидуални оценки на настанените лица – възможности за връщане в родните им места, нужди от резидентен тип услуга или от услуга в общността;
- обучение, преквалификация, пренасочване на персонала;
- реконструиране на материалната база на СИ в съответствие със специфичните потребности на обгрижваните лица.

Дейност 3.2.1.1. Разработване на планове за реформиране и реструктуриране на действащите СИ за лица с увреждания в общината през следващите 5 години от изпълнението на стратегията. Етапите в дейността са:

- Създаване на работна група в общината.
- Подпомагане дейността на работната група от експертна група на областно ниво за методическа и техническа помощ;
- Разработване, съгласуване и финализиране през 2016 г. на тези планове и стартиране на изпълнението им от 2017 г.

Дейност 3.2.1.2. Реформиране и реструктуриране на Дом за пълнолетни лица с деменция – ДПЛД – гр. Дряново, насочено към подобряване на грижата и условията за пребиваване на настанените лица, постепенно намаляване на капацитета от 52 на 37.

Дейност 3.2.1.3. Реформиране и реструктуриране на Дома за пълнолетни лица с психични увреждания – ДПЛПР – с. Радовци, община Дряново, чрез изграждане на 7 ЦГЛПР.

Мярка 3.2.2. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Новите алтернативни социални услуги от резидентен тип включват защитени жилища (ЗЖ), преходни жилища и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга, както и за извеждане на част от настанените в СИ, които подлежат на извеждане в ЦНСТ или защитено жилище. Съответно подготовката за извеждане изисква изграждане на умения и навици за относителна самостоятелност, вкл. чрез временен престой в защитено жилище – пространство в рамките на дома, където се предвиждат допълнителни дейности в тази насока.

Специфична цел 3.3. Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.

Мярка 3.3.1. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни.

Дейност 3.3.1.1. Дейности по превенция на младежи от ЦОП в общината – информирани и консултирани, които ще подпомогнат приобщаването на застрашените групи към обществото като цяло. Работата предимно ще бъде подкрепяща и консултативна, свързана с нуждите на отделните потребители и на семействата в общността.

Дейност 3.3.1.2. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги и кампании за превенция на домашното насилие, трафика и зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Мярка 3.3.2. Услуги за реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение.

Тези услуги имат за цел да свържат младежите и лицата от уязвимите групи с подходящи социални, образователни, здравни, информационно- консултантски и други дейности в зависимост от техните нужди и проблеми. Тези услуги са своеобразен диспечерски пункт към други услуги и нуждата от тях се поражда от факта, че един от проблемите на младежите и лицата от уязвимите групи е социална изолация, ниска социална компетентност или незнанието/ неумението да се обърнат към подходяща институция или специалист, които да им помогнат в решението на проблемна ситуация. Действащият Областен съвет по наркотични вещества в област Габрово ще подкрепя и участва в мерките за превенция и за реинтеграция в обществото на хора със зависимости.

Дейност 3.3.2.1. Развиване на услуги за подкрепа на лица със зависимости и проблемно поведение от ЦОП.

4.3. Дейности по приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4: Подобряване качеството на живот на старите хора във всички населени места в община Дряново.

Специфична цел 4.1. Развитие на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;

Мярка 4.1.1. Запазване на устойчивостта на дейностите в Домашния социален патронаж и обхващане на малките отдалечени населени места.

Домашният социален патронаж е мобилна услуга с традиции и добре позната, която стига до домовете на своите клиенти, патронажите имат потенциал да изградят широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието за стари хора по домовете им.

Дейност 4.1.1.1. Разширяване на обема и многообразието на дейностите в действащият Домашен социален патронаж. Обхващане на нуждаещите се лица от селата на територията на община Дряново.

Дейност 4.1.1.2. Общински мерки за подобряване на достъпа до административни услуги и социална подкрепа – чрез посредничество, предоставяне на съвети, консултации и техническа помощ от НПО и общинска администрация.

Комплексът за подкрепа на стари хора комбинира ресурсите на различни налични дейности и услуги на територията на дадена община (Домашен социален патронаж,

Дневен център за стари хора, Клуб на пенсионера, Социална кухня/ обществена кухня, заети по програма „Социални услуги в семейна среда“, Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“ и др.) с цел оптимизирането и ефективното им използване при предоставяне на услуги за стари хора.

С Решение № 36 от 29.12.2015г. (Протокол №5) Общински съвет – Дряново прие създаването на Комплекс за социални услуги за възрастни хора – Дряново, обединяващ следните специализирани институции: Дом за възрастни с психични разстройства – с. Радовци, Дом за възрастни с деменция, Преходно жилище – с. Радовци и Домашен социален патронаж.

Мярка 4.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда чрез увеличаване на капацитета на услугите домашен помощник, социален и личен асистент.

Предоставянето на социални услуги в посока обгрижване в домашна среда ще позволи на старите хора по-дълго да живеят в своя дом и в своята семейна среда, както и ще предотврати настаняването им в специализирани институции.

Дейност 4.1.2.1. Осигуряване и доразвиване на услугата Домашен помощник по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Дейност 4.1.2.2. Осигуряване и доразвиване на услугите Социален и Личен асистент по Национална програма, Програми на АХУ и Оперативни програми, както и дейността „Личен асистент“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Мярка 4.1.3. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за стари хора.

През периода на изпълнение на Общинската стратегия ще се положат целеви усилия за подобряване на услугите в общността за дневна грижа за старите хора чрез повече гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек, предоставяне на възможности за избор на пакетни услуги от страна на старите хора по отношение както на честотата на посещаемост, така и на видовете ползвани услуги. Дневните центрове са основната форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване. Освен тях, клубовете на пенсионера и други подобни форми на услуги също осигуряват за старите хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини.

Дейност 4.1.3.1. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на Клубовете на пенсионера, предоставящи възможности за общуване и социален живот на стари хора с относително съхранено здраве и възможности за самостоятелно придвижване.

Специфична цел 4.2. Осигуряване на достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Мярка 4.2.2. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Дейност 4.2.2.2. Провеждане на общинска политика за стимулиране на частната инициатива при разкриването на модерни частни домове за стари хора в община Дряново. Частните домове ще предоставят качествена резидентна грижа за стари хора, включително и за жители от други области от страната като осигурява работни места за хората от съответната община.

4.4. Обобщена таблица за планираните услуги в община Дряново

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 1 ДЪЛГОСРОЧНА ГРИЖА ЗА ВЪЗРАСТНИ ХОРА И ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ									
1.	Дом за пълнолетни лица с деменция	Пълнолетни лица с деменция	община Дряново, други области	52	52	37	Потребителите са хора страдащи от деменция и болест на Алцхаймер. Това са лица, които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите потребности. Основни дейности са дневна грижа и постоянна грижа, рехабилитация, ориентиране, информиране, групова работа консултиране и други.	гр. Дряново	Налична. Постепенно намаляване на капацитета.
2.	Дом за пълнолетни лица с психични разстройства	Пълнолетни лица с психични разстройства, предоставяща социални услуги извън семейна среда	община Дряново, други области	110	110	80	Потребителите, които се настаняват са жени с психични разстройства. Това са лица, които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите потребности. Основни дейности: консултиране, дневна грижа и постоянна грижа, рехабилитация, ориентиране, информиране, групова работа, арттерапия, и музикотерапия и други.	с. Радовци, община Дряново	Налична. Планирано поэтапно намаление на капацитета и закриване на специализираната институция.
3.	Преходно жилище – с. Радовци	Изведени потребители от ДПЛПР с. Радовци	Община Дряново, област Габрово и други области	5	5	8	Консултиране, дневна грижа, постоянна грижа, рехабилитация, терапия, ориентиране, информиране и обучение, групова работа, работа на терен, помощ в домакинството, образование/обучение, арттерапия и музикотерапия.	С. Радовци, община Дряново	Налична.
4.	Дневен център за пълнолетни лица с		Община Дряново, област Габрово	50	50	50	Предоставя целодневна и/или почасова грижа в зависимост от индивидуалните потребности на	гр. Дряново	Преобразуване на ДЦДВУ гр.Дряново, 2018 г.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2016 – 2020)

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
	увреждания гр.Дряново						ползвателите. Социални услуги, включващи социално консултиране, здравни грижи, трудотерапия и индивидуална програма за всеки потребител.		
5.	ЗЖ – с. Царева Ливада -1	Лица с умствена изостаналост	община Дряново, други области	6	6	8	Изграждат се умения за преодоляване на трудности, интегриране в обществото като се използват наличните възможности на клиентите с акцент върху социалното възстановяване. В защитените жилища се организира и провежда цялостна възпитателна работа с потребителите на социалната услуга, като ръководи битовата дейност на домащите. Подпомага се физическото, умственото и социално - трудовото адаптиране на клиентите, провежда се обучение за елементарни хигиенни умения и формиране на хигиенни навици.	с. Царева Ливада, община Дряново	Налична. Запазване на устойчивостта. /Решение 276/27.04.2017 г. на ОбС – Дряново за увеличаване на капацитета на 8 лица, считано от 01.01.2018г. Заповед № РД01-0290/23.02.2018 г. на Изпълнителния директор на АСП капацитета е променен на 8 потребители, считано от 01.03.2018г.
6.	ЗЖ – с. Царева Ливада -2	Лица с умствена изостаналост	община Дряново, други области	8	8	8	Изграждат се умения за преодоляване на трудности, интегриране в обществото като се използват наличните възможности на клиентите с акцент върху социалното възстановяване. В защитените жилища се организира и провежда цялостна възпитателна работа с потребителите на социалната услуга, като ръководи битовата дейност на домащите. Подпомага се физическото, умственото и социално - трудовото адаптиране на клиентите, провежда се обучение за елементарни	с. Царева Ливада, община Дряново	Налична. Запазване на устойчивостта.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2016 – 2020)

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
							хигиенни умения и формиране на хигиенни навици.		
7.	ЗЖ за лица с умствена изостаналост	Пълнолетни жени и мъже с лека и средна степен на умствена изостаналост, изведени от специализирани институции за възрастни с умствена изостаналост.	община Дряново, други области	8	8	8	Форма на социални услуги, в които хората водят независим начин на живот, подпомагани от професионалисти. Осигуряване на дневна и постоянна грижа.	с. Гостилица, община Дряново	Налична, запазване на устойчивостта.
8.	ЗЖ за лица с физически увреждания	В ЗЖ за лица с физически увреждания гр. Дряново се приемат: пълнолетни жени и мъже с физически увреждания, които могат да бъдат изведени и от специализирани институции.	община Дряново	8	8	8	Същността на ЗЖ за възрастни с физически увреждания е да създаде условия за цялостно обслужване на възрастните хора с физически увреждания, свързани с предоставяне на ежедневни здравни, образователни и рехабилитационни потребности, както и организацията на свободното време и личните контакти с цел подобряване качеството на живот и намаляване социалната изолация на 8 лица с физически увреждания.	гр. Дряново	Налична, запазване на устойчивостта.
9.	Дневен център за стари хора	- самотни възрастни хора, лишени от социални контакти; - възрастни хора запазили активното си отношение към социалния живот, които имат възможност за културни и социални изяви.	гр. Дряново	40	40	-	Социална услуга в общността, която създава условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.	гр. Дряново	Налична.
10	Дневен център за пълнолетни лица с физически	- самотни възрастни хора с физически увреждания, лишени от социални контакти; - възрастни хора с физически	гр. Дряново	-	-	30	Социална услуга в общността, която създава условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на	гр. Дряново	Нова.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2016 – 2020)

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
	увреждания	увреждания запазили активното си отношение към социалния живот, които имат възможност за културни и социални изяви.					храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.		
11.	Домашен социален патронаж	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	гр. Дряново	80	80	80	Мобилна услуга – предоставяне на храна, комунално- битови услуги, помощ в домакинството.	Гр. Дряново	Налична .
12.	Обществена трапезария	Самотно живеещи стари хора, пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи.	общ. Дряново	-	50	60	Осигуряване на безплатна храна на хора с ниски доходи или, които са без доход	Гр. Дряново	Проект 2016 г. по ОП Храни и /или основно материално подпомагане
13.	Хоспис	Хора с хронично-инвалидни заболявания, които да получат качествена здравна грижа и психо-емоционална подкрепа	От цялата област За Дряново	20 3	20 3	20 3	Хоспис-услугата е ангажимент на здравна и социална дейност. Грижа и възможност за облекчаване състоянието на пациентите при определено заболяване.	гр. Дряново	Налична. Търсене на възможности за финансиране и включване като ДДД.
14.	ЦНСТ I за стари хора ЦНСТ II за стари хора	Стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от резидентна грижа	Дряново и други области	- -	- -	15 15	Предоставя комплекс от социални услуги на лица, придобили право на пенсия	гр. Дряново	Нови, 2018 – 2019 г.
15.	Център за интегрирани услуги по ОП „РЧР“ – схема „Независим живот“	Хора с увреждания, хора над 65 годишна възраст с ограничения или в невъзможност от самообслужване.	Дряново	-	85	-	Осигуряване на грижи в семейна среда на деца и лица, които се нуждаят от обслужване в ежедневието си, чрез личен, социален асистент и домашен помощник	гр. Дряново	Налична от 2016, през 2019 г. предстои държавно делегирана дейност.
16.	ЗЖ за възрастни с Алцхаймер	Хора с увреждания	Община Дряново и други общини	-	-	8	Същността на ЗЖ за възрастни с Алцхаймер е да създаде условия за цялостно обслужване на възрастните хора, свързани с предоставяне на ежедневни	Община Дряново	Нова, 2019 г.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2016 – 2020)

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
							здравни, образователни и рехабилитационни потребности, както и организацията на свободното време и личните контакти с цел подобряване качеството на живот и намаляване социалната изолация на 8 лица с Алцхаймер.		
17.	ЗЖ за възрастни с деменция	Възрастни с деменция	Община Дряново	-	-	8	Това са лица, които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите потребности. Основни дейности са консултиране, дневна грижа и постоянна грижа, рехабилитация, ориентиране, информирание, групова работа и други.	Община Дряново	Нова, 2019 г.
18.	Центрове за грижа за лица с психични разстройства – 7 бр.	Пълнолетни лица с психични разстройства	Община Дряново и други общини	-	-	105	Потребителите, които се настаняват в ЦГЛПР са жени с психични разстройства. Това са лица, които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите потребности. Основни дейности: дневна грижа и постоянна грижа. организацията на свободното време и личните контакти с цел подобряване качеството на живот и намаляване социалната изолация	Община Дряново	Нова, 2020 г. изграждане на 7 /седем/ центъра с капацитет по 15 потребители.
19.	Център за социална рехабилитация и интеграция	Пълнолетни лица с психични разстройства	Община Дряново и други общини	-	-		Потребителите са жени с психични разстройства, настанени в ЦГЛПР. Основни дейности: консултиране, рехабилитация, ориентиране, информирание, групова работа, арттерапия, музикотерапия и други.	Община Дряново	Нова, 2020 г.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2016 – 2020)

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
ПРИОРИТЕТНО НАПРАВЛЕНИЕ 2: ПРЕВЕНЦИЯ, РАННА ПРЕВЕНЦИЯ И УСЛУГИ ЗА ДЕЦА И СЕМЕЙСТВА В РИСК									
1.	Център за обществена подкрепа (ЦОП)	Деца и семейства в риск; Деца от 0 до 18 години; Семейно консултиране; Самотни родители и семейства; Кандидат приемни родители осиновители; Деца в СИ; Деца необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище; Деца жертви и извършители на насилие.	Дряново	15	15	25	Превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, обучение в умения на самостоятелен живот и социална интеграция на деца с проблеми, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви.	гр. Дряново	Налична Увеличаване на капацитета на ЦОП от 15 на 25 места през 2018 г. Заповед № РД 01-0299/27.02.2017 г. на Изпълнителният директор на АСП е променен капацитета на ЦОП на 25 потребители, считано от 01.05.2018 г.
2.	Дневен център за деца и младежи с увреждания	Деца до 18 г. и лица от 18 г. до 29 г. с умствени, психични и физически увреждания.	община Дряново	-	-	12	Предоставя целодневна и/или почасова грижа в зависимост от индивидуалните потребности на ползвателите. Социални услуги, включващи социално консултиране, здравни грижи, трудотерапия и индивидуална програма за всеки потребител. С децата се провеждат ежедневни занимания – педагогически, логопедични, рехабилитационни и психологически, съобразени с методиката за работа с деца със специални потребности.	гр. Дряново	Нова, 2018 г.
3.	Дневен център за деца и младежи с увреждания – седмична грижа	Деца до 18 г. и лица от 18 г. до 29 г. с умствени, психични и физически увреждания.	Община Дряново	-	-	10	Предоставя седмична грижа в зависимост от индивидуалните потребности на ползвателите. Социални услуги, включващи социално консултиране, здравни	гр. Дряново	Нова, 2018 г.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2016 – 2020)

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
							грижи, трудотерапия и индивидуална програма за всеки потребител. С децата се провеждат ежедневни занимания – педагогически, логопедични, рехабилитационни и психологически, съобразени с методиката за работа с деца със специални потребности.		
4.	Приемна грижа – услугата се предоставя по проект	Деца, чиито родители временно не могат или не искат да полагат адекватни грижи за тях, деца жертви на насилие или злоупотреба, деца, на които предстои осиновяване, деца, настанени в специализирани институции, новородени, за които родителите изявяват желание да бъдат настанени в институция	Община Дряново	20	20	25	Израстване и развитие на деца в семейна среда.	гр. Дряново	Налична, по ОП РЧР“ - „Приеми ме 2015“ за продължаване на предоставяне на услугата.

5. Система за мониторинг и оценка

5.1. Цели и задачи на мониторинга и оценката

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

Конкретна цел 1. Осигуряване на постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в община Дряново, чрез:

- Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
- Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
- Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.

Конкретна цел 2. Обезпечаване на текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на общинско ниво, чрез:

- Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности / услуги;
- Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
- Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие;
- Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на стратегията – доставчици на услугите, свързани сектори и др. за подобряване на дейностите и качеството на социалните услуги.

Конкретна цел 3. Изготвяне на комплексна оценка на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Общинската стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща критериите:

- Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
- Ефикасност на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните и вложените ресурси;
- Ефективност на Стратегията – оценка на реалните ползи и ефекти за обхванатите потребители на услуги, както и на степента на обхващане на идентифицираните групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности в община Дряново. Оценката на качеството на предоставените социални услуги се осъществява през призмата на ефекта върху целевите рискови групи, като се оценяват ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности - индивидуални и общи за рисковата група;
- Въздействие на Общинската стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- Устойчивост на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

Конкретна цел 4. Да гарантира системното актуализиране на Общинската стратегия, подобряването на общинските политики за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:

- Предоставяне на конкретни препоръки за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления, дългосрочни и конкретни цели на интервенцията;
- Препоръки и текуща, актуална информация за оперативно препланиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
- Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групови и индивидуални потребности;
- Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;
- Идентифициране на добрите практики от осъществяването на Общинската стратегия и мултиплициране на натрупания опит в областта.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за структурите, които изпълняват Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка е задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Мониторингът и оценката **с участие** е основният подход, който ще се следва при изграждането на системата. Този подход изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

5.2. Логическа рамка и ключови индикатори за успех

В системата за мониторинг и оценка ще се следят два основни типа индикатори:

Базови индикатори за ситуацията, които описват общия социален контекст и представят настъпилите промени в положението на рисковите групи в община Дряново в сравнение с “изходната точка” в състоянието им при оценката на първоначално идентифицираните проблеми. Тези индикатори осигуряват обективно измерване на реалната постигната промяна в социалния контекст през времевата рамка на Стратегията и дават възможност да се оцени обективно цялостния ефект и въздействие от изпълнението на Общинската стратегия.

Индикатори за прогреса – индикатори, чрез които се проследява напредъка в постигането на специфичните цели на Стратегията и се измерват резултатите от интервенцията и осъществените дейности – социални услуги и мерки.

Тези индикатори за измерване на успеха са включени в Логическата рамка на стратегията, която представя логическата връзка между целите, очакваните резултати и дейностите.

5.3. Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

Изграждането на система за мониторинг и оценка предполага комплекс от дейности, които се осъществяват на няколко етапа:

- създаване на структура и изграждане на екип;
- развитие на уменията и капацитета за мониторинг и оценка;
- осмисляне и конкретизиране на системата от индикатори;
- планиране и изпълнение на дейности за мониторинг и оценка;
- разпространение на заключенията от мониторинга и оценката и актуализиране на плановете и дейности в съответствие с направените препоръки.

5.3.1. Създаване на екип за мониторинг и оценка

Оперативното изпълнение на дейностите изисква да се обособи екип за мониторинг и оценка (ЕМО) с ясни и конкретни задачи и отговорности, който да разполага с относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване.

Структура: ЕМО ще се създаде в рамките на община Дряново с участието на ДСП, която да работи в партньорство с общината. ЕМО да бъде изграден със заповед на кмета. Участието и задълженията на ДСП се съгласуват и одобряват от РДСП.

Екипът обхваща 4 души – 2 от общинска администрация Дряново и 2 от ДСП - гр. Севлиево (изнесени работни места – гр. Дряново), които работят в посочените институции.

Задачите и отговорностите на ЕМО се разпределят, както следва.

- Координира цялостната дейност по мониторинг и оценка в община Дряново;
- Планира дейностите за мониторинг и оценка;
- Изпълнява посещения на място за наблюдение на дейности и социални услуги в общината;
- Събира информация на общинско ниво и систематизира;
- Изработва общ годишен мониторингов доклад за изпълнението на Стратегията, който се представя за обсъждане и одобрение на Общински съвет- Дряново;
- Организира възлагането и провеждането на външна оценка на изпълнението на Стратегията.
- Обсъжда заключенията и препоръките от докладите за мониторинг и оценка;
- Организира разпространението на резултатите от мониторинга и оценката сред заинтересованите страни и сред обществеността.

5.3.2. Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на:

- дългосрочни плановете за тригодишен период – първият период обхваща 2016-2017 г. и вторият период - 2018-2020 г.;
- годишни оперативни плановете за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията.

Плановите за мониторинг и оценка се разработват от ЕМО и се внасят за приемане от Общинския съвет, като част от годишния отчет по изпълнението на Стратегията и оперативния план за действие през следващата година.

Задължителните дейности по мониторинг и оценка включват:

- Събиране на базови данни за всички индикатори в началото на 2016 година;
- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;

- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на общинско ниво с разбивка по социални услуги, рискови групи и др.;
- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- Събиране на информация и анализ на индикаторите за прогреса в изпълнението на Стратегията;
- Разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на Стратегията;
- Провеждане на междинна оценка на Стратегията - в края на третата година от външен екип от експерти и планиране на следващ тригодишен период от изпълнението на Стратегията;;
- Финална оценка на ефективността на Стратегията в края на шестата година от външен експертен екип;
- Разпространение на заключенията и препоръките от мониторинга и оценката;
- Разработване и внасяне на предложения за промени /подобрене в приоритетните направления, целите, дейностите на Стратегията;
- В зависимост от наличните ресурси могат да се планират и **допълнителни дейности** като:

тематични оценки, фокусирани върху едно или повече приоритетни направления или върху една или повече групи дейности, проучвания по специфични въпроси, необходими за стартиране на нови дейности и/ или иновативни услуги по целите на Стратегията.

Раздел В: План за действие

6. Институционална рамка на изпълнението на стратегията

6.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролята и задачите на Общината, институциите на общинско ниво доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

6.1.1. ДСП

Дирекция "Социално подпомагане" на територията на община Дряново провежда държавната социална политика по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Предвид основните си функции, ДСП Севлиево – изнесени работни места – гр. Дряново, сътрудничи в процеса за изпълнението на конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Прави предложения и изготвя становища за потребностите от социални услуги до кмета на общината.
- Прави предложения до РДСП за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- Осъществява сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събира и актуализира данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ДСП работи в екип със специализираните институции и доставчиците на социални услуги, за осъществяване на процесите на деинституционализация, реформирането и закриването на домовете за деца.

ДСП има отношение към всички заложи цели в Стратегията и това са задачи свързани с: идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете; насочване на семействата на деца със специални потребности към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа; насочване на семействата на деца със специални потребности за ранна диагностика и навременна интервенция; изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда; оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи.

Извършва консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги; пряко отговаря за реструктурирането и реформирането на СИ – за деца и за лица с увреждания; подпомага в изграждане на алтернативни социални услуги; подпомага общината при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

6.1.2. Община

Община Дряново отговаря за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги на своята територия. За тази цел тя разработва, приема и прилага общинска програма за развитие на социалните услуги и план за действие. Нормативно установено е, че местното самоуправление се осъществява от Общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от Кмета и общинската администрация. Така или иначе в своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт.

Местната власт разработва и изпълнява **интегрирани политики** за развитие на хората в риск на територията на община Дряново като комбинира ресурсите и координира дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водена от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общината е доставчик на социални услуги. Общината развива интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението ѝ и оценка на нуждите на групите в риск.

Роля и отговорности на **Общинския съвет**:

- Обсъжда и приема общинската стратегия / програма за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

Роля на **Кмета** на общината:

- Организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- Организира разработването на общинските секторни политики и след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;
- След съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от общинския съвет;
- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск.
- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- Обсъждане на общинската стратегия и осъществяване обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местната власт носи конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, община Дряново поема и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координиране и инициране развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата и центъра за обществена подкрепа;
- Отговаря и осигурява условия за обхващане на всички деца на територията на общината в подготвителни групи и класове, гарантира спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координира и иницира развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развива смесени социално- образователни услуги в Центъра за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развива интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища;

6.1.3. Дирекция Бюро по труда

Дирекция Бюро по труда участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на **"Бюро по труда"** по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на общински програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общината за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от СИ;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;

- Активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при прилагането на общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Дряново.

6.1.4. Участие на НПО

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в община Дряново. Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общината, ДСП и гражданите, НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в инициерирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общината и /или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

6.2. Механизми на партньорството

Изграждането на механизми на партньорство е определено като част от всяко **приоритетно направление – от 1 до 5** в Общинската стратегия – в частта Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги.

7. Ресурси и източници на финансиране

7.1. Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Изграждането на капацитет за реализиране на Общинската стратегия за социалните услуги в община Дряново има за цел да повиши административния и организационен капацитет на всички институции - участници в реализацията на стратегията, така че да осигури благоприятна среда, в която хората, ангажирани с нейното изпълнение – от административните позиции (отговорни за планиране на реформирането или разкриването на нови услуги, финансовото им обезпечаване), до специалистите, които директно предоставят социални услуги за рисковите групи, да реализират пълния си потенциал.

В настоящия раздел са представени дейностите и мерките насочени към развитие на капацитета на човешките ресурси, ангажирани както с управлението, така и с предоставянето на съществуващите услуги и целят да осигурят разнообразни възможности за повишаване на професионалната квалификация, обогатяване на опита, въвеждане на иновативни практики в социалната работа, използване на ефективни механизми за осигуряване на участието на хората от рисковите групи в процеса на повишаване на качеството и ефективността на предоставяните услуги. Планирани са и мерки за изграждане на капацитет, свързани с осигуряване на

допълнителен ресурс от управленски кадри, специалисти и помощен персонал, който да осигури предоставянето на новите услуги, планирани за разкриване в продължение на целия период на реализиране на стратегията.

В отговор на идентифицираните потребности от развитие на съществуващия капацитет и на база на прогнозиране на необходимите човешки ресурси за новите услуги, заложи в Общинската стратегия, са съгласувани следните цели по **приоритетно направление 5**:

Обща цел 5: Подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на община Дряново.

Специфична цел 5.1. Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общината и доставчиците на социални услуги.

Мярка 5.1.1. Адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението и развитието на социалните услуги на територията на община Дряново.

Дейност 5.1.1.1. Осигуряване на адекватен брой служители (не по-малко от 2), ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на всяка община;

Дейност 5.1.1.2. Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на експертите в общината, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците.

Мярка 5.1.2. Изграждане на капацитет на общинско ниво за кандидатстване по оперативни програми и управление на средства от структурните фондове на ЕС и на други донорски програми.

Дейност 5.1.2.1. Осъществяване на поредица от базисни и надграждащи обучения за представители на екипите, управляващи социалните услуги в общините, представителите на доставчиците, които да осигурят придобиване и надграждане на умения за:

- Познаване, анализиране и ефективно използване на възможностите на съществуващите финансови инструменти от национално финансиране и Структурните фондове на ЕС;
- Подготовка на проектни предложения.
- Управление на проекти и осъществяване на дейности за осигуряване на необратимост и устойчивост на резултатите от проекта.

Мярка 5.1.3. Развитие на професионални умения и опит за гъвкаво и ефективно управление на социалните услуги

В допълнение на подобряването на основните професионални умения на специалистите, ангажирани с администриране и управление на социалните услуги, се предвиждат следните дейности за изграждане на нов тип професионални компетенции, необходими за стартиране на нови услуги.

Дейност 5.1.3.1. Организиране на поредица от въвеждащи и надграждащи обучения за професионалистите, които ще бъдат ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, за да се придобият адекватни управленски умения.

Дейност 5.1.3.2. Осигуряване на възможност за обучения, семинари и конференции за обмяна на опит и добри практики, осигуряващи развитие на професионалните компетенции за създаване и прилагане на ефективни системи за управление на човешките ресурси.

Специфична цел 5.2. Изграждане на капацитет за предоставяне на социални услуги.

Мярка 5.2.1. Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, директно ангажиран в предоставянето на социални услуги.

Целта на мярката е да се осигури непрекъснато повишаване на капацитета за предоставяне на социални услуги на специалистите и помощния персонал, директно ангажиран в предоставянето на услуги.

Дейност 5.2.1.1. Осигуряване на поредица от обучения за специалистите - социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в директното предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

Дейност 5.2.1.2. Осигуряване на възможности за обучение, обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги;

Дейност 5.2.1.3. Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/ стажантски програми и др. на регионално, национално и европейско ниво, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на специалистите, които директно предоставят социални услуги.

Специфична цел 5.3. Развиване на публично- частни партньорства в областта на социалните услуги.

Мярка 5.3.1. Умения за насърчаване на изграждането на партньорства и работа в мрежа

Дейност 5.3.1.1. Участие в обучения, семинари, работни срещи и др. осигуряващи формиране и развитие на умения за изграждане и поддържане на ефективни партньорства на общинско ниво и работа в мрежа.

Дейност 5.3.1.2. Осъществяване на практика междуобщинско и междусекторно взаимодействие:

- Ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;
- Механизми и подходи за осигуряване на подкрепа от гражданския сектор за общинската стратегия; умения за мобилизиране на потенциала на НПО за управление и предоставяне на социалните услуги, инициране и изпълнение на мерки за социално включване на общинско и областно ниво;
- Обучения и консултиране за подобряване на условията за включване на НПО като външни доставчици на услуги.

Дейност 5.3.1.3. Създаване и използване на програми за обмен на различни професионалисти, в рамките на общината.

Дейност 5.3.1.4. Документиране и популяризиране на добрите практики в общината за осъществяване на партньорски взаимодействия при предоставянето и /или управлението на социални услуги и добрите практики за работа в мрежа при осъществяването на кампании за превенция на рисковото поведение или кампании за популяризиране на услугите.

**Средства, необходими за финансиране на социалния сектор
в община Дряново за периода 2016 – 2020 г. (лв.)**

Таблица 1

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Издържка	1630473					
Инвестиции						-
Общо	1630473					

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2016 – 2020)

Като база за извършване на прогнозата за текущата издръжка са използвани действащите единни финансови стандарти, утвърдени с РМС 715 от 01.10.2010 г. С оглед на посочената кризисна ситуация разходните равнища за социалните услуги за 2011 г. са оставени на равнището на 2010 г. Увеличение на финансовите стандарти са предвидени за следващите години – за 2012 г. с 1,02%, за 2013 г. с 1,04%, за 2014 г. с 1,07% и за 2015 г. с 1,10% спрямо определената за базова 2011 година. Прогнозата е песимистична, тъй като посочените равнища са в рамките на допустимата инфлация в годишно измерение, която може да се очертае след излизане на страната от рецесията.

СПРАВКА
за разходите по Функция "Социално осигуряване, подпомагане и грижи"
през 2015 г. и 2016 г.

ДЕЙНОСТ	2015 г.		2016 г.	
	план	отчет	план	
ДЪРЖАВНИ ДЕЙНОСТИ				
526 "Център за обществена подкрепа"	39922	39922	38490	
532 "Програми временна заетост"	31025	40266	-	
535 "Преходни жилища"	41458	39340	31598	
541 "Домове за възрастни хора с увреждания"	1200327	1153764	1120283	
в т.ч.				
- ДВПР с. Радовци	809960	782084	731876	
- ДВД Дряново	390367	371680	388407	
548 "Дневен център за стари хора"	56862	55127	56775	
550 "Център за социална рехабилитация"				
551 "Център за деца и младежи с увреждания"	302489	257459	307230	
в т.ч. капиталови разходи	40289	40289	45030	
554 Защитени жилища	205913	197110	185683	
в т.ч.				
- Защитено жилище кв. "Успех" Дряново	47860	45956	49072	
в т.ч. капиталови разходи				
- Защитено жилище с. Гостилица	72440	65651	53957	
- Защитени жилища с. Царева ливада	85613	85503	82654	
559 Други служби и дейности по соц. подпомагане	48740	41887	2951	
ВСИЧКО ДЪРЖАВНИ ДЕЙНОСТИ	1926736	1824875	1743010	
МЕСТНИ ДЕЙНОСТИ				
524 "Домашен социален патронаж"	54757	52935	54757	
525 "Клубове на пенсионера и инвалида"	2500	2500	3300	

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Дряново (2016 – 2020)

532 "Програми временна заетост"	10980	9959	49800	
558 "Международни програми и споразумения"				
ВСИЧКО МЕСТНИ ДЕЙНОСТИ	68237	65394	107857	
ДОФИНАНСИРАНИ ДЕЙНОСТИ				
532 "Програми временна заетост"	10575	10562	11338	
541 "Домове за възрастни хора с увреждания"	6487	4569	2500	
в т.ч.				
- ДВПР с. Радовци	4487	3209	1500	
в т.ч. капиталови разходи				
- ДВД Дряново	2000	1360	1000	
в т.ч. капиталови разходи				
ВСИЧКО ДОФИНАНСИРАНИ ДЕЙНОСТИ	17062	15131	13838	
ВСИЧКО ФУНКЦИЯ СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	2012035	1905400	1864705	

При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на делегирането от държавата на средства за общината, която е призвана да предоставя социалните услуги съобразно местните потребности. При осъществяване на по-сериозни стъпки в сферата на социалната децентрализация може да се очаква постигането на по-голяма финансова самостоятелност на общината. Ето защо се очаква плавно покачване на местните разходи за социални дейности в абсолютна стойност при запазване на водещата роля на държавно делегираните средства в структурно отношение

Наред с това съществуващите сега утвърдени нормативно (по списък) социални услуги (заведения) в близко бъдеще трябва да се променят както по състав, така и по критерии за определяне на конкретния размер на отпусканото финансиране за тяхната издръжка. Първата важна стъпка в това направление би трябвало да стане с приемането на обсъждания минимален пакет от социални услуги с всеобщ достъп, с което би трябвало да се промени конфигурацията на социалните услуги, предоставяни от общините. Промяната се изразява в разширяването на номенклатурата от нови услуги, които общината ще трябва да осигурява на местните общности при осигуряване на съответното финансиране както по линията на държавно делегираните дейности, така и от собствени (местни) източници. Наред с това трябва да се има предвид, че използването на капацитета (на заведенията) като база за определяне на размера на годишното финансиране чрез единен финансов стандарт и сега не е удачно за една част социалните услуги (особено за услугите в общността). В този смисъл трябва да се започне сериозна работа в посока на намирането на адекватни критерии за определяне на единните финансови стандарти, както и на финансирането на социалните услуги (заведения) в променящата се социална среда, когато потребностите на населението от социални услуги ще започне да се насища и намалява по отношение на едни и утвърждаването на други.

Това ще окаже определена модификация на начина на финансиране и определяне на конкретния размер на финансовите средства за конкретните услуги през прогнозния период. Поради високата степен на неопределеност на очакваните последици, и преди всичко утвърждаването на нов модел на финансиране чрез използването на различни критерии при изграждане на финансовите стандарти за някои социални услуги, на този етап трудно може да се предвиди за кои услуги и кога какви променени ще настъпят. Ето защо в разчетите не са

включени конкретно определени поименно нови социални услуги с нови стандарти, а се разглеждат като общи средства за нови услуги.

Промените, които се очаква да настъпят във финансирането на текущата издръжка, без съмнение ще засегнат и механизмите за отпускане и усвояване на средства за капиталови разходи. Още повече, че вече се очертават някои пропуски в направленията на действащите оперативни програми, отнасящи се до социалния сектор. След приключване на първия кръг през 2013 г. и със стартиране на новите оперативни програми през 2014 г. може да се очаква по-активно и целенасочено да се обвържат техните целите и задачите с потребностите на населението от социални услуги. В резултат на това една част от недостигащите средства за инвестиции, които държавният бюджет сега не може да осигури, ще могат по-широко да се финансират по мерки на новите оперативни програми. С оглед на това в общината може да подготви предварително проекти, които да започнат своята реализация в инвестиционната си част в рамките на прогнозния период.

Разпределение на средствата за финансиране на социалните услуги в община Дряново

Таблица 3 (в лв.)

Заведение / социални услуги	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Съществуващи към 2015 година социални услуги						
Дом за възрастни с деменция	369720	369720	369720	369720	263070	263070
Дом за възрастни с психични разстройства	722700	722700	722700	657000	591300	525600
Център за обществена подкрепа	38910	64850	64850	64850	64850	64850
Дневен Център за стари хора	55040	55040	55040	55040	55040	55040
Дневен център за деца и възрастни с увреждания	262200	262200	262200	262200	262200	262200
Защитено жилище – Царева Ливада1	35376	35376	35376	35376	35376	35376
Защитено жилище – Царева Ливада2	47168	47168	47168	47168	47168	47168
Защитено жилище за лица с физически увреждания	47168	47168	47168	47168	47168	47168
Защитено жилище за лица с лека умствена изостаналост	47168	47168	47168	47168	47168	47168
Домашен социален патронаж	54757	54757	54757	54757	54757	54757
Преходно жилище -Радовци	29480	29480	29480	29480	29480	29480
Нови или трансформирани съществуващи социални услуги						
Защитено жилище за възрастни с психични разстройства						47168
Център за соц. интеграция и рехабилитация			69840	69840	69840	69840
Дневен център за стари хора				27520	27520	27520
Център за настаняване от семеен тип					108825	108825

Дял на финансовите средства на община Дряново за държавно делегирани дейности в общата стойност на финансирането за областта

Таблица 5

Община\ Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Габрово	35.49	22.79	26.16	24.75	33.43	34.67
Дряново	25.76	30.93	29.30	27.75	26.75	26.05
Севлиево	32.32	38.56	37.63	40.81	32.28	31.84
Трявна	6.43	7.71	6.91	6.69	7.54	7.44
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

7.1.1. Други необходими ресурси

Важен фактор в развитието на социалните услуги е кадровата осигуреност на действащите и предвидените за разкриване заведения за социални услуги. Необходимо е да се предвидят средства за преквалификация на работещите социални работници и придобиване на подходяща квалификация за тези, които се предвижда да постъпят в сектора на работа през следващия период. Наред с това подходяща квалификация и преквалификация трябва да придобият и общинските служители, които са отговорни за социалните дейности. Така че към групата на обучаващите трябва да се предвидят и работещите сега общински служители, както и предвидените допълнително минимум две лица за всяка община. Във връзка с това е подходящо да се формират партньорства с обучаващи организации и институции за организиране на обучителни курсове, финансирани по оперативните програми (ОП Развитие на човешките ресурси и ОП Административен капацитет). Всяко обучение трябва да се организира така, че да предхожда стартирането на новоразкрита услуга.

С оглед на териториалното разполагане на социалните услуги, в община Дряново трябва да се направи пълен списък на възможните обекти (сгради, помещения и пр.), които могат да се използват за разкриване на социални услуги. Такъв на този етап липсва. Възможните обекти трябва да са съобразени с визията за развитие на социалните услуги, заложена в стратегията, като се елиминира всякакво маргинализиране на тяхното предоставяне.

7.1.2. Източници на финансиране

Източниците на финансиране на социалните услуги са посочени в глава седма на Закона за социалното подпомагане и това са: републиканския бюджет, общинските бюджети, национални и международни програми, дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица, средства от фонд “Социална закрила” и други източници.

Основен източник на финансиране на социалните услуги в плановия период остава републиканския бюджет. От него се финансира главно текущата издръжка на социалните заведения. Издръжката на местни социални дейности се осигурява от собствени източници. Това важи и за социални услуги, разкрити по проекти, чиято устойчивост следва да бъде гарантирана от общините и съответно осигурено продължаващо собствено финансиране. За част от услугите общините събират такси от потребителите.

Финансирането на инвестициите, свързани с основния ремонт, изграждането на нови обекти за социални услуги и тяхното оборудване и обзавеждане, е осигурено главно от републиканския бюджет и от оперативните програми. При изпълнение на инфраструктурни проекти по оперативните програми, общините също осигуряват съ-финансиране.

В настоящия програмен период, освен собствено финансиране и финансиране от държавния бюджет, общините ще използват и възможностите по оперативните програми „Региони в растеж”, „Развитие на човешките ресурси” и „Развитие на селските райони”. В рамките на приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на Оперативната програма „Региони в растеж” 2014-2020 г. (ОПРР 2014-2020), инвестиционен приоритет 1.4. Инвестиране в социална, спортна и културна инфраструктура, е предвидено финансиране за група дейности „Социална инфраструктура“:

Средствата за квалификация и преквалификация на социалните работници могат и трябва да се осигурят в необходимия размер от Оперативните програми.

Не трябва да се пренебрегва и ролята на частния капитал. При добре организирана икономическа и социална среда една част от услугите биха могли да се поемат от стопански предприемачи, които да предоставят част от социалните услуги срещу конкретно заплащане. По

такъв начин част от недостигащите финансови средства за развитие на някои от социалните услуги могат да се осигурят косвено.

8. Комуникационна политика

Настоящата комуникационна програма представлява неразделна част от Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2016 – 2020) на община Дряново. Популяризирането на стратегията е сред приоритетните задачи на общинска администрация .

8.1. Цели, водещи принципи и дейности

Основните цели на комуникационната програма на Общинската стратегия за развитие на социални услуги в община Дряново (2016 – 2020 г.) са:

- да представи и **популяризира** сред широката общественост и заинтересованите страни **резултатите, ползите и положителните ефекти** от изпълнението на Общинската стратегия;
- да спомогне за изграждане на **обществена подкрепа към политиките на социално включване**;
- да допринесе за повишаване на **чувствителността в обществото** към проблемите на децата и семействата в риск, към уязвимите общности и изключените групи.

Целевите групи на комуникационната програма са:

- Органи и институции на държавната и местната власт
- Изпълнителни агенции
- Териториални структури на държавните органи и институции
- Неправителствени организации
- Доставчици на социални услуги
- Приоритетни целеви групи на областната стратегия за социални услуги
- Потребители на социални услуги
- Медии
- Широката общественост

Водещите принципи на комуникационната програма са:

- **Целенасоченост** – ясно дефинирани цел и аудитория на всяко комуникационно послание, свързано с Общинската стратегия за развитие на социални услуги и нейните бенефициенти;
- **Прозрачност** – яснота и всеобхватност на информацията, разпространена в общественото пространство за Общинската стратегия за развитие на социални услуги и нейните бенефициенти.
- **Достъпност на информацията** – достигане на посланията и комуникираната информация до най-голям брой заинтересовани лица;
- **Качество на информационните ресурси** – изчерпателност, задълбоченост и аналитичност на комуникационните послания, свързани с Общинската стратегия за развитие на социални услуги и нейните бенефициенти.
- **Многообразие и ефикасност на използваните комуникационни канали и комуникационни средства** – идентифициране на най-надеждните и обществено значими средства и канали за комуникация, служещи за връзка със заинтересованите страни от изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.

- **Ефективност на комуникационните послания** – целенасочено ориентиране на информационния поток, обслужващ Общинската стратегия за развитие на социални услуги, в посока към промяна на консервативните обществени нагласи.
- **Позитивност на комуникационните послания** – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.
- **Широко междуобщинско и междусекторно партньорство**, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.

Специфичните цели на комуникационната програма се очертават в следните посоки:

Специфична цел 1: Популяризиране на логическата рамка на Общинската стратегия за развитие на социални услуги и на предвижданите социални услуги - настоящи, подлежащи на реформиране и нови услуги, планирани в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на община Дряново чрез:

- **Дейност 1.1:** Организиране на брифинги, пресконференции, публикации в медиите за запознаване на заинтересованите страни и широката общественост с визията, ценностите, приоритетите, планираните социални услуги и мерки в Общинската стратегия за развитие на социални услуги;
- **Дейност 1.2:** Организиране на форуми с участието на представители на заинтересовани страни за запознаването им с Общинската стратегия за развитие на социални услуги;
- **Дейност 1.3:** Изработване и разпространение на информационни и комуникационни материали и периодичното им актуализиране;

Специфична цел 2: Информирание на местната общност и всички заинтересовани страни за планираното и координирано развитие на социалните услуги и постигнатите резултати на територията на община Дряново чрез:

- **Дейност 2.1:** Организиране на пресконференции на общинско ниво за представянето на разработения иновативен общински модел за планиране и развитие на социалните услуги.
- **Дейност 2.2:** Организиране на периодични публикации в медиите за запознаване на заинтересованите страни и широката общественост с мониторинговите доклади за изпълнението на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.
- **Дейност 2.3:** Организиране на целенасочени ПР кампании за представяне на изпълнените ангажименти и постигнатите резултати от страна на заинтересованите страни по приоритетните направления на стратегията.

Специфична цел 3: Привличане подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги чрез:

- **Дейност 3.1:** Подготовка и разпространение на информационни и комуникационни материали по приоритетите на общинската стратегия от страна на заинтересованите страни;
- **Дейност 3.2:** Организиране на дискусийни форуми с участници от заинтересованите страни за провокиране на широка обществена дискусия по проблемите на рисковите групи и предоставянето на социални услуги.
- **Дейност 3.3:** Визуализиране на мрежата от институции и организации, ангажирани с планирането, предоставянето и финансирането на социални услуги на територията на община Дряново в интернет пространството;

Специфична цел 4: Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение чрез:

- **Дейност 4.1:** Ангажиране на партньорите с подготовка на информационни кампании, разпространение на комуникационни материали, свързани с изпълнението на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.
- **Дейност 4.3:** Организиране на дискуссионни форуми с представители на заинтересованите страни за хармонизация на възникнали различия по отношение на прилагането на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.

Специфична цел 5: Представяне на възможностите за развитие на местните капацитети за управление и предоставяне на социални услуги чрез:

- **Дейност 5.1:** Организиране на пресконференции за представяне на заложените нови услуги, мерки и дейности за развитие на местните капацитети за управление и предоставяне на социални услуги;

8.2. Механизми, подходи и техники

Механизмите и подходите на комуникационната програма включват:

- Създаване на устойчива информационна среда чрез ефективно използване на различни начини и форми за представяне на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.
- Установяване на приемливи норми и параметри на взаимоотношения между участниците в комуникационния процес – всички заинтересовани страни от изпълнението на стратегията;
- Изграждане на адекватна и възпроизвеждаща се информационна среда .

Основни комуникационни техники: Комуникационната програма се основава върху няколко основни форми: директна комуникация, комуникация чрез масовите медии, комуникация чрез Интернет и информационни материали и работа с партньори.

Директна комуникация цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникация чрез масовите медии. Важно е редовното и системно предоставяне на информация относно изпълнението на Общинската стратегия за социалните услуги на печатните медии.

Комуникация чрез Интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за общинската стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни.

Работа с партньори. Натоваарване с информационни и комуникационни функции на партньорите по изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги. (ДСП, Общинска администрация, НПО, доставчици на услуги и др.) При изпълнението на стратегията ще се търси съгласуване и взаимодействие с всички заинтересовани страни, участвали в разработването на стратегията и за нейното изпълнение. Комуникационната програма ще подкрепя инициативи на гражданското общество, стимулирани от Общинската стратегия за развитие на социалните услуги, както и инициативи на читалища и местни НПО, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

8.3. Оперативно изпълнение

За постигането на целите и реализацията на дейностите в настоящата комуникационната програма е необходимо оперативното ѝ изпълнение да се възложи на специалист за връзки с обществеността, който да е ангажиран с наблюдението и отразяването на информационните потоци, свързани с изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Дряново.

Тази функция ще бъде изпълнявана от експерта за връзки с обществеността в общинска администрация в сътрудничество с екипа за мониторинг и оценка.

Задачи и отговорности на експерта за връзки с обществеността в общинска администрация пряко ангажиран с реализирането на комуникационната програма.

- Съгласува и синхронизира своите действия с екипа за мониторинг и оценка.
- Координира цялостното изпълнение на заложените дейности в ОП за изпълнение на комуникационната програма.
- Въвлича всички заинтересовани страни в информационния обмен за целите на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги .
- Организира брифинги, пресконференции и други информационни мероприятия за постигането на целите и дейностите на комуникационната програма.
- Следи за подаването от всички заинтересовани страни на унифицирана информация и послания в общественото пространство във връзка с изпълнението на целите на стратегията.

ИНЖ. МИРОСЛАВ СЕМОВ /п/

Кмет на община Дряново

Съгласувал: /п/

Директор – Дирекция социално подпомагане – гр. Севлиево